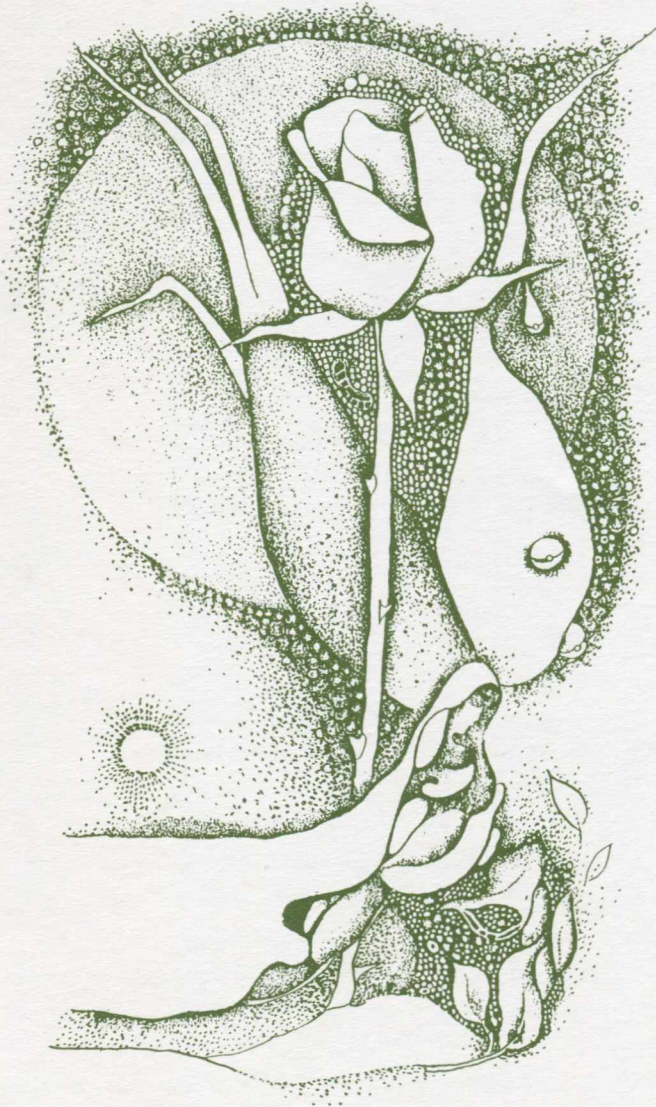

laiškas lietuviams

GEGUŽĖ 1996 MAY

LAIŠKAS MOTINAI	145	Algirdas Paliokas SJ
LIETUVIŲ TIKĖJIMAS	149	Kun. Lionginas Virbalas SJ
JĖZUS IŠ NAZARETO	155	Kun. C.C. Martindale SJ
KITUS ĮVEIKTI GALI DAUG KAS	160	Mečislovas Pocevičius
VANDUO, TRYKŠTANTIS Į AMŽINĄ GYVENIMĄ	168	Chiara Lubich
EVANGELIJA, PERPINTA TIKĖJIMU	169	Kun. Petras Linkevičius
KNYGOS	171	Red.
MOTINA–DIEVO TALKININKĖ	172	B. Miliauskaitė-Harris
KALBA	174	Juozas Vaišnys SJ
TĖVYNĖJE	177	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULIAI	179	Red.
TRUMPAI	180	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas J. Grikienio nuotraukomis iš Pažaislio.

Viršelio piešinys — dail. Gražinos Didelytės.

Skyrių vinjetės — dail. Rimanto Dichavičiaus.

Lietuviškas raidynas—Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (USPS 301-540)— LETTERS TO LITHUANIANS is published monthly except bimonthly July/August, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

laiškai lietuviams

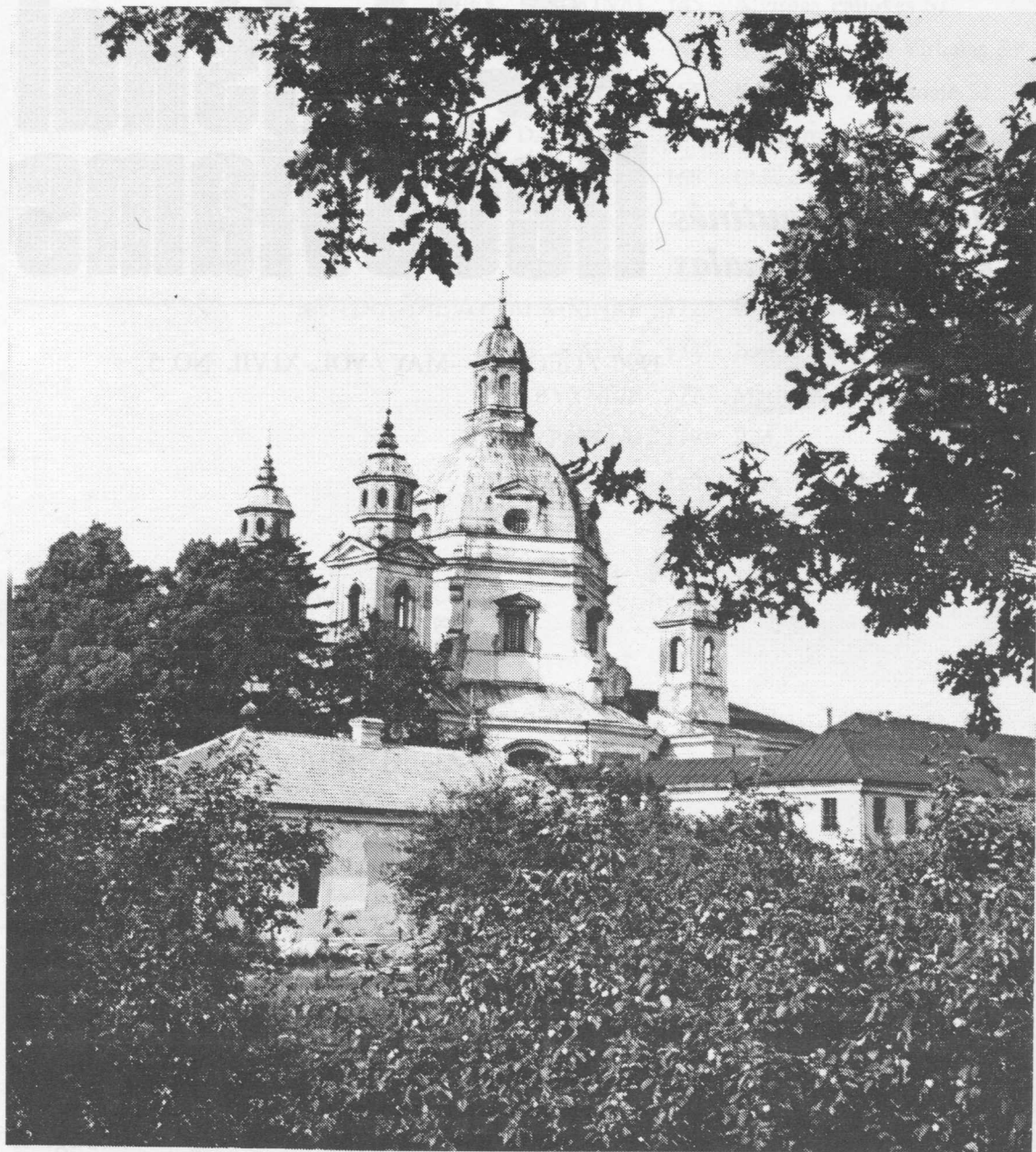
*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1996 / GEGUŽĖ—MAY / VOL. XLVII, NO. 5

LAIŠKAS MOTINAI

Algirdas Paliokas SJ

Buvo laikas, kai tu skraidei su pievų drugeliais, kai gaudei saulės zuikučius raibuliuojančiame vandenyje... Galvutę iškėlusi stebėjai medžių viršūnes ir švelniai jas glostančius debesėlius, lengvai plaukiančius mėlyna oro jūra. Niekas nepabėgdavo nuo tavo išplėstų, viskuo besidominčių akių žvilgsnio. Juk dar taip neseniai atsiradai toje grožybėmis nusėtoje žemėje. O gėlės, gėlės! Jos visada patraukdavo, tu džiaugeisi jomis ir džiuginai savo mamą. Dievo pasaulyje buvo taip gražu, kad atradimo džiaugsmas netilpdavo tavo mažoje širdelėje ir kiekvieną kartą bėgdavai dalintis su savo mama. Kai su lėlėmis žaidei ir jas valgyt, apsi-rengti mokei, kai jas migdei ir lopšines dainavai, tu nežinojai ir nė nesapnavai, kad bus laikas, kada ir tu

Pažaislio bažnyčia ir vienuolynas.

J. Grikienio nuotr.

būsi mama. O dabar tu nuo ryto iki vakaro žaidei, ir žaidimas buvo visas tavo gyvenimas.

Atėjo laikas, kai raidės ir skaičiai įsiliejo į tavo gyvenimą, bet ir tada žaidimų nepamiršai, nors laiko tam buvo vis mažiau ir mažiau. Vėliau geografija jau ne sapne, o mintimi skraidino po pasaulį. Tuomet nepagalvojai, kad ne vienoje šalyje teks ir tau apsilankyti, kad savo akimis gėrėsi Dievo padovanota tai tautai kažkuo ypatinga gamta, kad matysi ir gal rankomis liesi tos tautos kūrybos šedevrus. Istorijoje datos ir datos, karai ir monarchijos, geri ir blogi veidai... O tau nė nedingtelėjo, kad tavo vaikas, tavo princas ar tu pati būsite įrašyti į istorijos knygą. Ir tavo pavardę jau kartos kiti.

Kas metai prisidėdavo vis nauji dėsčiai dalykai, kas metai tau likdavo vis mažiau laiko ir laisvės. Žaidimus jau seniai pakeitė mėgstami užsiėmimai, sportas, bendravimas...

Ne per daug mielo mokslo, bet užtai malonių užsiėmimų kaleidoskopas sukosi ir sukosi... kol visa savo esme tu pajutai, kad esi mergaitė, ir graži mergaitė. Ir žaidimo, jau visai rimto žaidimo pagunda užvaldė tave. Tik dabar tu žaidei jau ne su lėlėmis. Tau parūpo tavo išvaizda, laikysena, elgsena. Tau tapo be galo svarbu, kokia tu esi jų akyse, o vėliau: to šauniausiojo, gražiausiojo akyse. O kiek svajonių, kankinančio laukimo bei nerimo, net ašarų ar netikėto džiaugsmo patyrei tuomet, kai širdis ruošėsi ir brendo meilei. Tu troškai dalintis, pažinti, mylėti. Jau nebeužteko šeimos židinio šilumos ir motinos meilės. Viduje kažkas nerimo ir traukė į aplinkinį pasaulį. Nauji atradimai, patirtys, išgyvenimai kūrė tavyje naują pasaulį. Jis veržte veržėsi atsiverti kitam ir tuo pačiu troškai pamatyti kito pasaulį. Gal

tai buvo draugė, su kuria pasikeitė amžinos meilės priesaika, gal tai buvo pirmoji meilė ir tokia pat "amžina" kaip tarp draugės ir tavęs. Taip tu įžengei į meilės pasaulį.

Lėlės, jau seniai našlaitėmis tapę, seniai paliko tavo kambarį mokykliniai vadovėliai jau užversti paskutinį kartą. Dabar tau reikia tokio mokslo, kuris padėtų išmatuoti meilės stiprumą, nustatyti jos tikrumą ir užtikrintų meilės amžinumą. Nežiūrint vidinio netikrumo, tu juokavai, džiaugeisi, čiaušėjai ir vis savo laime patikėti, visiškai patikėti dar nedrįsai. Tačiau netikrumo dienos vis retėjo ir nyko. Pagaliau apsisprendei. Štai tu jau prie altoriaus, nuo kurio tikėjaisi sugrižti ne į žemę, o tiesiai į meilės rojų. Tačiau žemė pavydi. Žemės vaikams nelemta akimirksniu tapti rojaus vaikais. Kiek daug naujų patirčių užgriuvo tavo širdį. Kiek daug kas, oi daug kas buvo ne taip. Tikrai tu vis kantriai sau kartojai: prisitaisykim, prisišlifuosim, ir bus gerai. Juk meilė — visagalė. Dievas padės.

Pačiu laiku tavo svoris pradėjo didėti, didėti. Tapai pati sau negraži. Tik ačiū Dievui, vyro žodis vis ramino tavo nerimą, jo netikėtai ypatinga globa drąsino eiti pirmyn ir ramiai sutikti 270-ą dieną. Skausmingos dienos košmarus nutraukė, suplėšė, nebūtim pavertė kūdikio verksmas, tavo kūdikio, šios mažos, bet gyvos tavo kūno dalies verksmas. Ar tą akimirką, ar tada, kai pirmą kartą priglaudei, kai savimi maitinai, o gal jau 9 mėn. būvyje tu pajutai, kad gimei kitokiam pasauliui, kitokiam gyvenimui. Nuo dabar nauju vardu tave vadins tavo kūdikis, žemė, dangus.

Viso pasaulio poetai rašė eiles motinai ir apie motiną, dailininkai sukūrė gražiausius paveikslus, skulptoriai – statulas,

kompozitoriai – muzikinius kūrinius, rašytojai – knygų knygas. Visos ateinančios kartos lenksis šiam šventam vardui. Ar ne stebuklas? Nebuvo nieko, o iš tavęs išėjo žmogus, naujas žemės žmogus, amžinybės nesibaigiančam džiaugsmui skirtasis žmogus. Visas dangus, išskyrus du žmones, iš motinų ir Dievo.

Ar gali kas suskačiuoti, kiek kartų verksmo ar motiniškos nuojautos pašaukta bėgai prie kūdikio dieną ir naktį? Ir ašaras skausmo bei bejėgiškumo, matant besiskverbiantį į vaiką, į šeimą blogį, kas suskaičiuos? Tačiau kitame pasaulyje viskas pasverta ir užrašyta. Kiekviena tikra motina ten bus išskirtinai atžymėta, ypačiai apdovanota, įvertinta, pagerbta. Juk žemėje šito jai taip labai stigo...

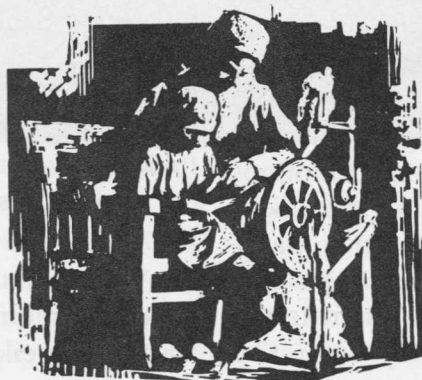
Tavo vyras anuomet, kai tu negalėdavai atsitraukii nuo jūsų kūdikio, stebėjo, kaip tu žaidei su tuo žmogučiu, kuris dar nieko nesupranta, ir galvojo: "Pasirodo, aš dar jos iki galo nepažinojau. Kur ji mokėsi kūdikių kalbos, kai jis temoka vien verkti ir išplėstomis akutėmis žvalgytis po jam svetimą, bet jam skirtą pasaulį. Kaip ji supranta, ko jis prašo ir kodėl, jai tik prisilietus, jis nurimsta, nustoja verkti. O kartais ji atrodydavo lyg vaikas, pamiršusi suaugusiųjų kalbą ir čiauškanti su kūdikiu kažkokia paukščių kalba. Bet svar-

biausia: abu vienas kitą puikiausiai suprasedavo..."

Kas įvertins motinos didybę ir kas supras motinystės paslaptis?! O buvo ji kadais tik maža mergytė, žaidžianti su lėlėmis. Lenkiu galvą prieš naujo žmogaus sukūrimo stebuklą, prieš mergytę – mergaitę – merginą – moterį – MOTINĄ. Ačiū visoms, kurios paklūsta Kūrėjui, liepusiam žemę pripildyti žmonėmis.

Šiandien tau, mama, padėkot atėjau. Už tai, kad esu, už tai, kad tu mano mama. Milijonai mūs žemėj mamų, tik viena tu geriausia, gražiausia, nes esi mano mama. Iš užmaršties gelmių tavo ašaros deimantais šviečia, ar matai, ar matai juos, mano geroji, mieloji mama. Tavo akių šviesa manęs niekada nepalieka, kai pavojuos esu, kai gyvenimo našta nešu. Dar neištirpo ore, dar gyvas many tavo pamokančių žodžių vis ataidintis aidas. Aš ne vienas, mama, nors tavęs nėra čia, argi gali vaiką palikti mama?! Kaip tu moki, mama, matyt širdimi, mąstyt širdimi ir mylėti kaip Dievas myli mane? Atsiklaupęs prašau, Dieve, atlygink jai, juk žinai – ji mano, ji mano šventoji mama.

Lietuvių tikėjimas ateistinės spaudos metais

Kun. Lionginas Virbalas SJ

Sąmoningumas ir tradiciškumas

Bažnyčios padėtis Lietuvoje ateistinės spaudos metais buvo labai savita. Išoriškai ji lyg ir galėjo vykdyti savo misiją. Egzistavo parapijos, vyskupijos, buvo rengiami kunigai, nors ir minimaliai leidžiamos kai kurios liturgijai būtinos knygos. Tačiau griežtai suvaržytos veiklos sąlygomis jos balso visuomenė beveik negirdėjo. Šalia liturginių apeigų, Bažnyčia nedaug kuo galėjo padėti ugdyti savo narių tikėjimą. Todėl aišku, kad trūko tikėjimo sąmoningumo. Sąmoningumą suprantame kaip religijos pažinimą, Bažnyčios mokslo išsąmoninimą. Tačiau tai tik viena klausimo pusė. Kun. St. Yla nurodo, jog yra svarbesnė pusė–giluminė: išmąstyti, susieti religinius elementus ir juos įveiksminti gyvenime.

Gyvenimo sąlygos ištis nebuvo palankios sąmoningumui ugdyti. Religinės literatūros stoka, vargingas, pagrindinis katekizavimas atsiliepė neigiamai. Taip pat tradiciniai tikėjimo sąmoningumo ugdytojai kunigai negalėjo įgyti tinkamo pasirengimo. Izoliacija nuo visuotinės Bažnyčios, atitolimas nuo teologinių aktualijų, menkas paskiausių Bažnyčios dokumentų pažinimas buvo didžiulė kliūtis pastoracijai. Dėl to dvasininkai ne visuomet drįso kelti aktualius tikėjimo ir moralės klausimus, kartais nesugebėjo į juos atsakyti. Tuo tarpu ateistinė propaganda viešosiomis bendravimo priemonėmis pasiekdavo visus be išimties. Dažnai ji buvo vulgari, iškraipanti tikrovę ar net pateikianti tik melą. Deja, Bažnyčia į ją galėjo atsiliiepti

tik kunigo žodžiu per pamaldas negausiems savo klausytojams. Katalikų inteligentija buvo beveik sunaikinta, visi katalikų laikraščiai uždaryti, tikintiesiems buvo trukdoma įgyti aukštąjį išsimokslinimą, dirbti kūrybinį darbą. Visa tai trukdė nuodugniau suvokti tikėjimą. Negausios krikščioniškosios minties naujovių kibirkštėlės neturėjo galimybės pasklisti ir pasilikdavo tik tarp bendraminčių. Vis dėlto aktyviausieji nenuleido rankų, stengėsi pagal išgales atsiliiepti į opiausias Bažnyčios ir visuomenės problemas.

Nuolatinis ateistinis spaudimas pirmiausia skatino atkreipti dėmesį į apologetinius klausimus. Reikėjo atsakyti į ateistų keliamus istorinius, teologinius ar moralinius priekaištus. Ši tema užėmė svarbią vietą to meto pamoksluose. Ateistinės literatūros prasimanymai kritikuojami apologetinės krypties straipsnių rinkiniuose. Gintis priverstas krikščionis stengėsi paaiškinti ir pagrįsti savo egzistenciją, taip pat išsikiovoti teisėtą padėtį visuomenėje. Kartu iškilo pavojus, kad gali būti apsiribojama aiškinimu, jog svarbu, reikšminga būti kataliku ir nebenurodyti, kaip tikėjimas turi pasireikšti gyvenime, kaip jis turi augti. Apologetikos aktualumas į antrą vietą stūmė kitus, iš tikrųjų svarbesnius tikėjimo ir dvasinio gyvenimo klausimus. Lietuvos katalikų atsiskyrimas nuo visuotinės Bažnyčios visiškai užkirto kelią susipažinti su pagrindinėmis teologijos raidos kryptimis Vakaruose, jų beveik nepasiekė žinios apie liturginę reformą po II Vatikano Susi-

rinkimo. Tatai padarė ne vien neigiamą įtaką: toji izoliacija tikinčiuosius apsaugojo ir nuo Vakarų pasaulyje Bažnyčią palietusios krizės.

Didžiausią tikinčiųjų dalį sudarė kaimo žmonės ir paprasti darbininkai. Jų religingumas daugiausia buvo tradicinis. Svarbiausias elementas – bažnyčios lankymas ir sakramentų priėmimas. Lietuvoje parašytoje studijoje apie katalikybę ir inteligentią teigiama: “Kaimo žmonių tikėjimas yra gan negilus, savo išraiška – tradiciškas, kai kada primityvus. Atlikinėdami pagrindines bažnytines apeigas, žmonės gana menkai nusimano apie dvasinį jų turinį, kai kam tai iš viso nerūpi. Labai atsilikęs yra religinis žmonių švietimas, nes tam nėra elementariausių sąlygų”.

Lietuvoje katalikiška tradicija jau gyvavo ilgai, nemažos dalies tikinčiųjų sąmonėje ji buvo tapusi neatskirama gyvenimo dalis. Tatai padėjo išlaikyti tikėjimą, bet neugdė jo sąmoningumo. Daug kas gavo tikėjimo pagrindus, tačiau ne visi galėjo pasakyti, jog juos patikrino, sutvirtino savo gyvenimo patirtimi, apsvarstė ir apgalvojo savo protu, apsisprendė už juos pagal savo sąžinę. Dažniausiai būdavo taip: “Mus tėvai vedė į bažnyčią, ir mes esame”. Suprantama, kad tokiomis sąlygomis gyvuojantis tikėjimas pasižymėjo konservatyvumu. Vis dėlto ateistinė ideologija nusivylusius, pastovumo ir nepraeinamų vertybių ištroškusius žmones dažnai jis savotiškai žavėdavo ir buvo jų stiprybės šaltinis.

Religinis tradiciškumas ne visuomet paneigia tam tikrą sąmoningumą. Žmogus, negalėjęs įgyti nuodugnesnio ir platesnio religinio švietimo, laikėsi tikėjimo pagal savo supratimą. Religijos pažinimas yra svarbi, tačiau ne vienintelė religinio dvasinio gyvenimo dalis. Neužtenka tik pažinti religinę tiesą, kaip bet kurią kitą. Per maža ją ir pripažinti, kaip kitas tiesas. Ją dera išpažinti, liudyti gyvenimu ir gyvenime, nes religinė tiesa įpareigoja. Kitais žodžiais tariant, tikras dvasinis gyvenimas yra

Dievo meilė ir vienijimasis su juo. Dievas pranaoksta bet koki žmogaus pažinimą, bet mylėti galima ir tada, kai pažinimas netobulas. Taigi negalima nuvertinti tikėjimo tų žmonių, kurie dažnai ne dėl savo kaltės nenumano tikėjimo dalykų, tačiau savo gyvenimu rodo ištikimybę Dievui ir Bažnyčiai. Ateistinė valdžia Lietuvoje niekad nepajėgė tikėjimo apriboti ir paversti vien kultu. Krikščionys jautė, kad tikėjimas turi pasireikšti gyvenime meilės ir apaštalavimo darbais. Kova dėl teisės katekizuoti, turėti religinę spaudą, plėtoti karikatyvinę veiklą atskleidžia teisingą ir sveiką jų požiūrį. O ir pačią kovą dėl tikėjimo laisvės skatino ne vien teisingumo ar užuojautos skriaudžiamiems jausmas, bet krikščioniškas žmogaus, kaip “Dievo atvaizdo”, teisių supratimas.

Įdomu, kad posakiai “tikėti į Dievą” ir “eiti į bažnyčią” vartojami sinonimiškai. Viešas tikėjimo praktikavimas ateistinio persekiojimo metu reiškė jau tam tikrą sąmoningumą. Taip pat su tikėjimu buvo kovojama ne racionaliais argumentais, o prasimanytais, juokiningai kvailais ir užgauliais tvirtinimais. Iš V. Skuodžio mokslinio veikalo “Dvasinis genocidas Lietuvoje”, kuriame jis nagrinėja ateistinę propagandą 1940–1976 m., paaiškėjo, jog ateistinės propagandos tikslas nėra pakeisti religinę pasaulėžiūrą kita. Pirma, ji nėra intelektualiai tam pajėgi. Antra, neturi būtino moralinio pranašumo. Pagrindinis jos tikslas—supurvinti”. Tad ir gintis padėjo ne vien proto argumentai, bet daugiau vidinis nusiteikimas. Be didelių įrodinėjimų dauguma žmonių suvokė, kad tikėjimas yra kažkas, ko protas negali iki galo išlukštenti ir ko ateistinis spaudimas nepajėgia išstumti iš širdžių. Žmonės nepakeitė savo apsisprendimo už tikėjimą, nors ne visuomet jį galėjo pagrįsti ir paaiškinti. Toks viešas tradicinis arba bažnytinis religingumas, kuriuo daugiausia pasižymėjo kaimo ir mažų miestelių tikintieji, tomis sąlygomis buvo pagrindinė Lietuvos Katalikų bažnyčios atrama.

Reikia pažymėti, jog dalis tikinčiųjų stengėsi tikėjimo dalykus pažinti giliau. Jų tikėjimas buvo ne vien tradicinis, bet ir išmąstytas. Pavyzdžiui, šeimos tėvas aiškina valdžios atstovams, kad jo vaikai skaitą tiek religines, tiek ateistines knygas ir patys surandą tiesą, todėl ateistai ir nepajėgia iš jų išplėsti tikėjimo. Jis taip pat tiki ne akiai. Kaip tik ateistų netikėjimas yra aklas, nes daugelis jų net katekizmo neperskaitę šaukia, kad nėra Dievo.

Katalikų sąmoningumą parodo ir jų pastangos perduoti tikėjimą savo vaikams, rūpinimasis naujų kunigų rengimu, religinės literatūros alkis. Visa tai atspindėjo daugelis jų rašomų pareiškimų ir prašymų. Pagrindinės spaudos leidėjai suprato būtinybę nors šiek tiek patenkinti idėjiškai dusinamos krikščioniškos visuomenės intelektualinius poreikius ir stengėsi išleisti rimtų, gerai argumentuotų knygų, kurios apžvelgtų Lietuvos istoriją, pateiktų marksizmo–leninizmo kritiką, naujausių mokslo laimėjimų ir katalikiškos doktrinos sintezę, svarbiausius lietuvių filosofų veikalus ir kita. Nors dėl sunkių persekiojimo sąlygų šis siekis neįgavo plačių užmojų, bet prisidėjo prie katalikų visuomenės sąmoningumo ugdymo.

Be abejo, būta ir herojiško tikėjimo žmonių, kurie tikėjimą vertino labiau už laisvę ir gyvybę. Kalinys prašo žmonos laiške įrašyti “bent kokią trumpą rytmetinę maldele ir iš Švento Rašto vieną kitą neilgą citatą”. Jam “tikėjimo tiesių trupinėliai yra vertesni už aukšą”. Tokie žmonės ne lūpomis, o pačiu gyvenimu intonavo Prisikėlimo giesmę ir buvo pavyzdys kitiems. Jų nebuvo daug. Herojiškumas niekada nėra daugumos savybė. Tačiau ir nedidelis būrelis darė įtaką kaip “žemės druska” ir “pasaulio šviesa”.

Meilės pasireiškimas

Geriausiai religinį dvasinį gyvenimą, charakterizuoja meilė. Be meilės visos kitos dorybės, kiti bruožai gali išsigimti, tapti tuščiu pasi-

tenkinimu savimi. Meilė Dievui, artimui ir ypač meilė priešams parodo, ar krikščionio tikėjimas yra autentiškas. Kiekvienos meilės pagrindas — Dievo meilė. Pagrindžio spauda retai kada tiesiogiai apie ją kalba. Tai visai suprantama — Dievo meilės įrodymas yra artimo meilė, o tuo metu egzistavusios sąlygos kaip tik ir vertė daugiau dėmesio skirti konkrečiam meilės pasireiškimui kasdieniniame gyvenime.

Pirmiausia—didelis tikinčiųjų savitarpio solidarumas ir pagalba. “LKB Kronika” nuo pirmųjų savo numerių pateikia daugybę krikščionių vieningumo liudijimų. Gražūs ryšiai jungė kunigus su pasauliečiais. Matome juos prie teismo salės durų, pasiryžusius užtarti savo ganytojus, net jei tektų patiems nukentėti. Tokio solidarumo, savitarpio meilės vedami tikintieji ir kunigai skubėjo į kunigų A. Svarinsko, S. Tamkevičiaus teismus. Visų vyskupijų kunigų raštai, ginantys suimtuosius savo brolius, taip pat yra meilės ženklas. Saugumo represijos ne palaužė vienybės dvasią, o ją sustiprino. Nukentėję dėl savo įsitikinimų buvo užmiršti. Dažna malda už kalinius, bendravimas laiškais aiškiai parodo Bažnyčios narių vieningumą. Rūpinimasis vienu kitais yra didžiulis. Tardyme, teismo metu suimtieji nenori net minėti tų žmonių, kurie galėtų būti liudytojais, kad jiems nesudarytų nemalonumų. Iš meilės kaliniai išdalija savo siuntinius labiau stokojantiems ir kenčiantiems, netgi patys siūlo eiti į kalėjimą už kitus, kad juos galėtų išvaduoti.

Atlaidumas ir meilė priešams—vienas kilniausių evangelinių bruožų. Lietuvos katalikai jį puoselėjo stebinančiu tyrumu. Ilgą metą ši Evangelijos sėkla dygo tikinčiųjų sąmonėje. Pokario tremtiniai meldėsi iš Sibiro maldaknygės “Marija, gelbėk mus”; “Viešpatie, pasigailėk ir tų, kurie mus persekioja ir kenkia, duok ir jiems pažinti tavo meilės saldumą”. Lietuvos tikintieji ateistinio persekiojimo metais parodė

ne mažesnę meilę bei atleidą priešams. Net ir kartūs tiesos ir priekaišto žodžiai persekiotojams kyla iš meilės, nes teisę peikti ir barti turi tik tas, kuris myli. Kaltinamųjų žodžiai teismuose, nuteistų tikinčiųjų laiškai kupini atleidumo ir apaštališko uolumo. Neretai teisiamas katalikas pasižada melstis už savo budelius ir jų vaikus, viešai išsako savo meilę visiems. Sugrįžęs iš kalėjimo vėlgi nejaučia jokios neapykantos. Kun. S. Tamkevičius pamoksle sako: “Šiandien noriu pasakyti žodį ir tiems, kurie norėjo, kad daugeliui metų dingčiau iš Lietuvos, kurie ruošė bylą, teisė—visiems atleidžiu, už visus meldžiuosi, visus myliu. Jie yra mano broliai ir seserys”.

Vis dėlto priešų meilė nėra abejingumas tikrovės įvykiams ar prisitaikėliškumas. “LKB Kronika” peikia tuos, kurie mano, jog kritika ateistų adresu juos užgauna ir todėl prieštarauja Evangelijos dvasiai. Visų pirma reikia pažymėti, kad “pogrindžio spauda dažnai vartoja žodį *ateistas*, nurodydama ne tiek tuos asmenis, kurie netiki Dievo buvimu, kiek vadinamuosius kovingus ateistus, t.y. partijos aktyvistus, mokytojus, propagandistus, kurie agresyviai mėgina sunaikinti religiją, persekioja ir siekia įbauginti tikinčiuosius. Tad ateistų smerkimas ne visada reiškia visų netikinčiųjų niekinimą”.

Bet taip pat pasipriešinimas ateistinei savivalei jokių būdu nereiškia meilės principo atsisakymo. Brangios vertybės turi būti ginamos nuo neteisėto užpuoliko. Bažnyčia turi turėti savigynos teisę ir prirėkęs pasakyti tiesos žodį, nors ir kaip jis būtų kartus. Tokį pavyzdį duoda pats Jėzus, baręs fariziejus, iš šventyklos išvaręs pirklius.

Evangelijos mokslas yra priešų meilės pagrindas. Tai aiškiai suvokia eiliniai tikintieji: “Mūsų tikėjimas moko, kad ir priešus turime mylėti”. Ateistinės kovos aktyvistai net nelaukiami priešais, o klystančiais broliais. Krikščioniško tikėjimo kilnumu trykšta Eucharistijos bičiulių žygio į Šiluvą intencija: “Prašy-

sime sau ir kitiems tvirto tikėjimo, drąsos ir ryžto. Melsimės ir už tuos kurie mums trukdo ir neleidžia melstis, kad gerasis Jėzus suteiktų jiems malonę suprasti savo klaidas. Juk ir jie Dievo vaikai ir tos pačios tautos—Lietuvos sūnūs. Mes neturime priešų (nors mus gal daug kas laiko priešais), o tik klystančius brolius, ir todėl mūsų širdyse vienas didelis troškimas—kad visi suprastų, “jog žmogus gyvas ne vien duona, bet kiekvienu žodžiu, išeinančiu iš Dievo burnos”.

Vis dėlto negalima idealizuoti pasipriešinimo ateistinei prievartai laikotarpiu. Pačioje Bažnyčioje būta nesutarimų, kartais gan didelių. Tikinčiuosius ir dvasininkus daugiausia skaldė skirtingas požiūris į bendravimą su valdžia. Vieni visiškai atmesdavo tokio slidžių kompromisų ieškojimo naudą, o kiti mėgino prisitaikyti prie valdžios reikalavimų, manydami tokiu būdu galėsį daugiau nuveikti. Padėtį aštrino tai, kad vienybės, ypač kunigų vienybės, tema buvo piktnaudžiaujama, aiškinant, kad pogrindžio spauda, aikštėn iškeldama kai kurių dvasininkų bailumą ar karjerizmą, yra tos vienybės skaldytoja. Dauguma tikinčiųjų pačioje Lietuvoje ir užsienyje suprato šių teiginių klastingumą. Vienybė Bažnyčioje gali būti tik ten, kur yra Kristus. Taip pat ir XIX a. Lietuvos katalikai vienybę išlaikė remdami vyskupą M. Valančių, nors ir esantį valdžios nemalonoje, o ne caro valdžios pataikūnus.

Nors Bažnyčioje buvo nesutarimų ir skirtingumų, tačiau galime drąsiai teigti, kad geriausi jos nariai puoselėjo visa apimančią ir visa nugalintį meilės siekimą. Jis pasireiškė pagalba tikėjimo broliams, solidarumu persekiojamiems ir atleidumu priešams. Tokia meilė visuomet gražiai liudija autentišką krikščionių tikėjimą.

Tikėjimo drąsa

Tikėjimo tvirtumas ir jo branginimas.
Nuolatinis tikėjimo persekiojimas tikinčiuosius

vertė apsispręsti: prisitaikyti prie sąlygų ir pasiduoti ateistiniam spaudimui ar visomis jėgomis priešintis. Tik tie kam tikėjimas buvo neginčijama vertybė, galėjo dėl jo paaukoti ramų ir patogų gyvenimą. Iš tikrųjų randame nemažą pavyzdžių, kai tikėjimas į Dievą branginamas labiau už visa kita. Teisiamieji už aktyvų tikėjimo liudijimą ir skleidimą sakė: “Nors laisvė labai brangi, bet tikėjimas man brangesnis už laisvę”. Tačiau ir eiliniai tikintieji jautė didžiulę jo reikšmę savo ir visos tautos gyvenime ir sielojosi, kad iš lietuvių širdžių “norima išplėsti tai, ką jie turi brangiausio, ką jų tėvai ir proseneliai taip šventai saugojo, negailėdami kraujo ir gyvybės aukos. Tai šventas mūsų tikėjimas”. Tikėjimo tvirtumą rodė net vaikai ir seneliai. Mokinys nebijo pašalinimo iš mokyklos už tikėjimą, nes “geriau būti nemokytu žmogumi, negu mokytu išdaviku”; sunkiai sergąs ligonis nori išeiti iš ligoninės, kad tik prieš mirtį galėtų atlikti išpažintį ir priimti šv. Komuniją.

Kaip tikėjimas branginamas, matyti ir iš to, kad nesibaiminama nukentėti dėl jo išpažinimo. “LKB Kronika” pasakoja apie tokius žmones ir rodo juos kaip pavyzdį kitiems. Šauningiausių katalikų viešas tikėjimo išpažinimas persekiotojų akivaizdoje yra tikras ir veiksmingas įgyvendinimas to “Tikiu”, kurį jie kalbėjo sekmadienio Mišiose. Tikėjimo tvirtumas stebino pačius ateistus. Charakteristika, kuria norėta pakenkti tikinčiai mokienei, iš tikrųjų skamba kaip jos nepalaužiamo tikėjimo įvertinimas: “Mergaitė religinga, atkakliai, beveik fanatiškai gina savo įsitikinimus. Ji augo religingoje šeimoje, padėjo atlikinėti religines apeigas bažnyčioje, gal todėl jos nepaveikė nei mokytojų, nei draugų įtikinėjimai, nei mokykloje įgytos mokslinės žinios. Ji atkakli ir užsispyrusi, kai reikia apginti savo nuomonę ir įsitikinimus”. Kiti vaikai, mokytojų verčiami pažadėti daugiau nebeeiti į bažnyčią, atsako: “Pasižadu... eiti!”

Panašių tvirto tikėjimo pavyzdžių gausu teismų aprašymuose, laiškuose iš kalėjimo. Drąsą ir įsitikinimą savo teisumu parodo teismojo atsakymas į klausimą, ką jis žada toliau daryti: “Pirmiausia atsėdėsiu, kiek gausiu, o po to vėl kovosiu, galbūt ne tokiu būdu, kaip dabar, bet kovosiu”. Persekiojimai ir represijos nenuslopino užsidegimo. Didelės bausmės sąžinės kaliniams davė priešingą efektą,— ugdė ryžtą kovoti. Reikia pasakyti, kad žodis “kova”, “kovotojas” vartojamas gan dažnai. Ne visuomet jis reiškia kokią nors ypatingą veiklą, pavyzdžiui, pagrindinės literatūros leidimą ar platinimą. Dažnai tikintysis ar kunigas, sąžiningai ir be baimės atliekantis savo pareigas, jau yra “kovotojas”. Vaikų katekizavimas, ligonių lankymas, prie altoriaus patarnaujantys ar giedantys vaikai, tiesos žodis pamoksle pelnydavo dvasininkui “kovotojo” vardą. Panašiai vadina tikintieji, ateinantys į bažnyčią su visa šeima, leidžiantys savo vaikams aktyviai dalyvauti pamaldose ar tik švenčiantys sekmadienį. Nors katalikai netaikė sau šio vardo, bet pati “kovos”, “tikėjimo kovos” idėja nebuvo svetima. Ji kyla ne vien kaip atsakymas į ateistinį spaudimą, bet remiasi tvirtu krikščioniško gyvenimo, kaip nuolatinės dvasinės kovos, supratimu.

Visi tikinčiųjų drąsos ir tvirtumo pavyzdžiai aiškiai rodo, kad ateistinis persekiojimas, pasireiškęs visomis jam būdingomis formomis, nepajėgė sunaikinti žmogaus širdyje tikėjimo, išstumti jo ar pakeisti kuo nors kitu. Priešingai, atsijoję mažadvasius ir dar labiau užgrūdino tikruosius katalikus, kurie savo tikėjimą išpažino ne vien lūpomis, o visu gyvenimu.

Aktyvus tikėjimas. Persekiojimo metais Lietuvoje Katalikų Bažnyčioje išryškėjo dvi tendencijos. Viena skatino kuo aktyviau kovoti dėl savo teisių, kita linko į prisitaikymą. Visų pirma veikė baimė nukentėti dėl uolumo ir pozityvaus išsiskyrimo iš kitų. Dalis tikinčiųjų ir kunigų dėl to stengėsi neprasilenkti su ateis-

tinės valdžios nurodymais, varžančiais Bažnyčios veiklą. Taip pat aktyvumą slopino patogaus gyvenimo siekimas. Įtaką darė ir KGB—saugumo pastangos visais galimais būdais nuslopinti gyvybingumo ugnelę Bažnyčios viduje. Dėl to visada buvo girdėti balsas tų, kurie ragino labiau “prisitaikyti” prie esamų sąlygų, pasyviai praktikuoti savo tikėjimą, nepykdyti ateistinės valdžios per dideliais reikalavimais.

Kita vertus, Bažnyčioje niekad neužgeso troškimas drąsiai ir ryžtingai kovoti dėl savo teisių, nepasitenkinti geto sąlygomis. Pogrindžio spauda stengėsi atskleisti tragiškus bendradarbiavimo su ateistine valdžia padarinius. Būtent dėl jo buvo stipriai ribojama vaikų katekizacija, kunigų seminarija, religinės literatūros leidyba, kunigų pastoracija, o auktuačiausių Bažnyčios problemų sprendimas atsidūrė pasaulietiškos valdžios kontrolėje. Atsispirti ateistiniam persekiojimui buvo galima tik aktyviu tikėjimo praktikavimu. Tai gerai suprato sąmoningiausi Bažnyčios nariai. Jų požiūrį gerai atspindi beveik programiniai kun. S. Tamkevičiaus pamokslų žodžiai: “Šiandien kiekvienas privalome suprasti, giliai įsisąmoninti, kad mūsų tylėjimas, pasyvumas yra didelis nusikaltimas prieš tautą ir Bažnyčią. Tuo laiku, kai visas pragaras stoja prieš Katalikų Bažnyčią, kad ją sugriautų, kad Lietuvos žeme nebevaikščiôtų tikintis žmogus, jei mes tylėtume ir nieko nedarytume, būtume bailiai, dezertyrai ir nusikaltėliai. Šiandieninė kunigo, tikinčio žmogaus pozicija turi būti didelis aktyvumas. Šiandien per maža vien melstis, per maža galvoti tik apie savo gyvenimą, mirtį ir laimingą amžinybę,—šiandien privalome matyti plačiai, savo širdimi apimti visus tautos ir Bažnyčios brolius bei seseris”.

Aktyvumas svarbus ne vien bažnytniame, bet ir visuomeniniame gyvenime, būtina pasirinkti dorą ir blaivų gyvenimą. Sąmoningas katalikas turi būti atsakingas ne tik už save, bet ir už savo tautiečius. Bažnyčia ir tauta gali išlikti, jei jos vaikai nepasiduos pasyvumo ir neveiklumo pagundai. “LKB Kronika”, kiti pogrindžio leidiniai, taip pat Komitetas tikinčiųjų teisėms ginti ir atskiri kunigai bei pasauliečiai kaip tik ir siekė pažadinti tiek eilinių tikinčiųjų, tiek dvasininkų aktyvumą, paskatinti uoliai atlikti savo pareigas, nebijoti sunkumų ir aukos. Jų veikla nenuėjo veltui. Buvo ne tik pasiekta kai kurių valdžios nuolaidų religijai, bet svarbiausia išugdyta nauja susipratusių katalikų karta. Jų nebuvo daug, nes Bažnyčia pogrindžio sąlygomis nepajėgė visų pasiekti, tačiau aktyviai įsijungusieji į religinį judėjimą galėjo būti Evangelijos raugas pasaulyje. Iš tikrųjų “jaunimas, dalyvaudamas pogrindžio rekolekcijose, žygiuose į Šiluvą, stovėdamas drauge su kitais prie teismo durų, kur buvo teisiami sąžinės kaliniai, slapta skaitydami Kroniką, atvirai praktikuodami tikėjimą, perėjo tikrą pilietinę ir religinę mokyklą, kurios laisvieji Vakarai ir ateinačios kartos Lietuvoje galės tik pavydėti. Jaunimas, atvirai susidurdamas su persekiotojų niekšingumu ir persekiojamųjų heroizmu, suprato, kad tikėjimas yra vertybė, jei žmonės dėl jo rizikuoja, yra tardomi, teisiami, bet jo neišsižada.

Aktyviųjų narių dėka Lietuvos katalikai vis labiau tikėjimą suvokė kaip aktyvų dalyvavimą Bažnyčios gyvenime, nesitaikstymą su sąžinei prieštaraujančiais valdžios nurodymais, drąsų liudijimą kasdienybėje. Tai buvo labai teigiama įtaka, kuri krikščioniškam gyvenimui neleido sustabarėti ar visai užgesti.

Kun. Alfonsas Riškus, buv. Raudėnų parap. klebonas, Kempteno stovyklos kapelionas, 1948–1974 m. dėstęs tikybą Buberacho (Riss) gimnazijoje, Vokietijoje, mirė 1995 m. gruodžio 25 d. Palaidotas senosiose Buberacho katalikų kapinėse.

JĖZUS IŠ NAZARETO — KRIKŠČIONIJOS STEIGĖJAS (4)

KUN. C. C. MARTINDALE SJ

Stiprūs pasisakymai prieš religijos išskrypimus

Grįžkime prie to, kuo Viešpats Jėzus domėjosi į savo gyvenimo pabaigą. Tai yra žiaurūs pasmerkimai tų, kurie yra atsakingi už religijos išskrypimus. Jis būtų pasiuntęs jiems autoritetinių pasiuntinių, kuriuos jie persekios, nuplaks ir nužudys, kad kiekvieno teisingo žmogaus kraujas, pradedant Abeliu, kris ant jų galvų. “Iškilmingai aš sakau jums, kad visa tai kris ant šios kartos”. Jėzus dejavo, kad jis taip brangino šį miestą, kad jis daug kartų norėjo surinkti po savo sparnais jo gyventojus, kaip višta savo viščiukus, bet jie nenorėjo. “Dabar šis miestas yra paliktas išnaikinimui”. Apaštalai, būdami kaimiečiai iš Galilėjos, stebėjosi šio miesto architektūra. Tačiau čia “neliks akmenų ant akmenų”. Jėzus ne kartą tai prisimena, tai yra plačiai evangelistų užrašyta.

Visi tyrinėtojai sutinka, kad čia Jėzus kalba apie greitą Jeruzalės išgriovimą ir apie naują Mesijo atėjimą pasaulio pabaigoje. Daugelis nekatalikų mano, kad Jėzus čia turi galvoje betarpe pasaulio pabaigą. Yra sakinių, kurie skatina taip manyti. Tačiau kiti mano, kad evangelistai čia suaudė kartu konkrečius Jėzaus pareiškimus, pasakytus atskirai. Tai jie bus padarę dėl kai kurių žodžių panašumo. Tokia galimybė yra reali, nes evangelistai dėl tokio panašumo sugrupuoja pasakymus. Ši hipotezė remiasi pažiūra, kad Jėzus visada galvojo apie vieną ir tą patį įvykį įvairiomis progomis.

Pranašai konkrečiuose įvykiuose ar jų grėsmėse paprastai daugiau matė galutinės ir dvasinės tiesos. Taip, pvz., miesto apsupime ar jo išlaisvinime jie matė kovą tarp gėrio ir blogio ir gėrio pergalę. Ir net galutinėje katastrofoje, kada kūrinija suirs gabalais, jie išvelgė

Dievo pergalės dieną. Dėl to mes esame linke jungti tas kalbas su pasaulio pabaigos pranašyste, nes šia dialektika Jėzus nuolat naudojasi. Kai kurios šitokios prasmės metaforos žydų visuomenei buvo žinomos nuo amžių, pvz., mėnulis pasidarys kruvinas, žvaigždės kris iš dangaus. Tokios metaforos buvo žydų vartojamos kai kuriais atvejais ir viduramžiais, pvz., aptariant kurio nors žymaus žydo mirtį.

Nėra abejonės, kad Jėzus pabrėžia to įvykio nelauktinumą, bet kada tai įvyks, tos dienos nei valandos nežino nei dangaus angelai, nei Sūnus, bet tik Tėvas. Tačiau Jėzus numato ilgą Bažnyčios tęsimąsi. Tai rodo jo palyginimai apie garsios sėklos augimą, apie mielių veikimą tešloje, apie didžiūno iškeliavimą į kitą šalį gauti karaliaus sosto (LK 19,11–27).

Yra svetima žydų pranašiskai literatūrai pranašavimus suprasti tiesiogine prasme. Kai Jėzus kalbėjo apie Jeruzalės sugriovimą, tai tuo norėjo pranešti žydiškos eros pabaigą. Jis taip pat kalbėjo apie žmogiškos istorijos pabaigą, bet jis niekad nekalbėjo tokiais žodžiais, kurie reikštų mirtį arba galą. Jam pabaiga reiškia “išsipildymą”, kada visos pranašystės bus išsipildžiusios ir visi dalykai bus pasiekę savo tikslą Jame.

Ne vien evangelistas Jonas skelbia Jėzaus dievystę

Tai skelbia savo laiškuose ir apaštalas Paulius, nors yra tikra, kad jo laišškai buvo parašyti pirmiau negu Morkaus ir Luko evangelijos. Morkus buvo Petro palydovas Romoje, o Lukas buvo artimas Pauliaus draugas. Tarp jo mokymo ir pirminės tradicijos nėra jokio skirtumo. Jeigu jis būtų radęs, kad tai skiriasi nuo to, kas buvo skelbta, jis būtų tai pasakęs. Žinoma,

Dešinioji presbiterijos paskliautė su balkonu Pažaislio bažnyčioje.

J. Grikenio nuotr.

Kristaus dieviškas sūniškumas yra Jono skelbiamas. Tačiau pasakymai, kad viskas man yra Tėvo atiduota ir kad niekas taip gerai nepažįsta Tėvo kaip tik Sūnus ir kam Sūnus norės apreiškšti, yra užrašyta ir Mato, ir Luko. Jie nėra Jonui vėliau nukritę, kaip meteoras iš dangaus. Jokių būdu ne dėl to, kad Jėzus yra Mesijas, jis buvo palaikytas Dievo Sūnumi, bet dėl to, kad jis yra Dievo Sūnus, jo ir Dievo žinojimui sutampa. Mesijas jis yra dėl to, kad jo paskirtis yra apreiškšti žmonėms Dievą. Ir šitaip mes turime priimti tuos dalykus, kad teisingai suprastume pasakymus, kurie kitaip gali atrodyti nesuprantami ir kurie rodo Jėzaus dieviškumą.

Žmogaus Sūnus sėdės Dievo galybės dešinėje pusėje ir ateis dangaus debesyse. Jis ateis su visa savo didybe, apsuptas angelų, ir atsisės garbės soste. Jis pasiųs savo angelus, ir jie surinks iš jo karalystės visas blogybes. Taip rašo

Matas. Jėzus priėmė apie save pasakymą, kad jis yra Palaimintojo Sūnus, ir pridėjo, kad "Jūs matysite Žmogaus Sūną, sėdintį Galybės dešinėje ir ateinantį dangaus debesyse". Tai yra Mato, Morkaus ir Luko evangelijose. Jėzaus sekėjai, sukręsti ligi pasibaisėjimo, šiuose žodžiuose suprato piktžodžiavimą, kurio jiems ir reikėjo, kad galėtų jį nuteisti vertą mirties. Abejojančiam Pilotui jis sakė: "Mes turime įstatymą ir pagal įstatymą jis turi mirti dėl to, kad jis save laikė Dievo Sūnumi" (Jn 19,7).

Jono evangelijos liudijimas

Norint tinkamai aprašyti Jono evangelijos mokslą apie Jėzaus dievystę, reikėtų cituoti ją ištisai. "O šitie žodžiai yra surašyti, kad tikėtumėte, jog Jėzus yra Mesijas, Dievo Sūnus, ir tikėdami turėtumėte gyvenimą per jo vardą" (Jn 20,31). Jono tikslas yra praktiškas. Mes

turime tikėti, kad galėtume ateiti pas jį ir iš jo priimtume amžiną gyvenimą, be kurio jo negalima gauti. Jėzus daug yra kalbėjęs apie gyvybės „davimą“. Taip buvo kalbama ir prie šulinio su Samarijos moterimi. Padangčių šventėje jis kalbėjo apie gyvybės vandenį. Tas vanduo bus pasemtas iš Siloes tvenkinio ir išlietas ant altoriaus.

Jėzus vis koncentruojasi į tai, kas jis yra. Jis duoda visa tai, ką jis turi. Tačiau jis yra tai, ką jis duoda. Ir dėl to „pirmu negu Abraomas, aš esu“. Jis ne kartą pasisavindavo Dievo vardą, ir dėl to jie stengėsi jį nužudyti, bet jis to vis išvengdavo. Arba vėl Morta, broliui mirus, būdama susikrėtusi, sutiko, kad jos brolis prisikels paskutinę dieną. Tačiau tai jos neguodžia. Jai reikia brolio dabar. Ir Jėzus į tai atsako: „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas“ (Jn 11,25).

Jono evangelijos planas buvo sudarytas, kaip minėjome, kad jis būtų liudijimas. Dėl to ir Jėzus yra aukščiausias Dievo liudijimas, o Dievas yra liudijimas savo Sūnui. Yra ir daugiau Jėzaus liudytojų—tai pranašai. Pirmu žvilgsniu gali atrodyti, kad tai yra liudijimas per tą patį. Jis pats liudijimas jo paties. Jis yra aukščiausias ženklas ne vien savo prisikėlimu iš mirties, kuris dar nėra įvykęs, kol jis nebuvo baigęs savo tarnybos. Šv. Jonas norėjo pasakyti, kad žydai turėjo nusileisti Jėzui. Jų buvo kaltė, kad jie žiūrėjo, bet neįstengė matyti, girdėjo, bet neklausė, buvo arti, bet ligi jo neatėjo. Pasaulis priešinas Dievui. Jonas nuolat sustato prieštaravimus tarp šviesos ir tamsos, tarp ėjimo ir atėjimo, tarp pasaulio arba kūno ir dvasios, tarp gyvybės ir mirties. Tos sąvokos (išskyrus ėjimo ir atėjimo) yra evangelijos įvade. Jonas ten pavartoja graikiškos filosofijos žodį „Logos“, kurio Viešpats Jėzus niekuomet nevartojo.

Jono evangelijoje (5,19) matome, kad Tėvo ir Sūnaus veikimas atitinka vienas kitą. Tėvas turi gyvybę pats savyje, taip pat ir Sūnus pačiame savyje turi gyvybę (5,26). Nors Tėvas turi galią teikti gyvybę ir siųsti Sūną (3,16), tačiau

jis ir Tėvas yra viena (10,30). Sūnus yra dalininkas tos garbės, kurią turėjo Tėvas pirmu pasauliu egzistavo, ir vėl pas jį grįžta. Tačiau ir savo pasiuntinystės metu Tėvas pasilieka jame ir jis Tėve. „Jei jūs pažįstate mane, jūs pažįstate taip pat ir Tėvą... Ar jūs tikite, kad aš esu Tėve ir Tėvas yra manyje? Visi mano dalykai yra Tavo ir Tavo dalykai yra mano. Tas, kas matė mane, matė ir mano Tėvą“ (Jn 17,5; 8,19; 15,10; 8,16).

Kalbant apie Šv. Dvasią, reikia pasakyti, kad ši sąvoka yra gana neryški S. Testamente. Neryški ji yra ir sinoptinėse evangelijose, išskiriant Šv. Dvasios pasireiškimą Jėzaus krikšto metu ir jo įsteigtoje krikšto formulėje. Tačiau vakarienių kambarių Jėzus aiškiai pasakė, kad ji yra trečiasis asmuo kartu su Tėvu ir Sūnumi, kas yra užrašyta Jono evangelijoje. Jis atsiųs ją nuo Tėvo, iš kurio ir jis yra. Ji taip pat liudys apie Jėzų. Ji vadovaus apaštalams tiesos klausimuose. Bet ryškiausiai jos veikimas pasirodys tik po pirmųjų Sekminių. (Vertėjo pastaba. Yra būdinga lietuvių kalbai, kad Šv. Dvasia yra daiktavardis moteriškos giminės, kai tuo tarpu kitose krikščionių kalbose ji yra vyriškos giminės.)

Kristus—ne istorijos prajovas

Visas Jėzaus klausimas nėra koks išimtinis prajovas, atsietas nuo žmonijos istorijos. Jis yra net visos žmonijos istorijos viršūnė, be kurio nieko toje ilgoje istorijoje nėra įvykę. Žmonijos istorijos visuma, Kristaus atėjimas ir gyvenimas, yra dėl žmogaus. Dievas jam atidavė pasaulį dėl to, kad jis jį labai mylėjo (3,16). Sūnus gauna gyvybę iš Tėvo, bet tam, kad ją atiduotų kitiems. „Tiems, kurie jį priėmė, jis davė galią pasidaryti Dievo vaikais“. Paskutinės Jėzaus kalbos viršūnė sudaro mintis, kad per Jėzų ir Jėzuje „žmogus pasidarytų viena, taip kaip mes esame viena, kaip Tu esi manyje ir aš Tavyje, kad jie taip pat pasiektų tobulą vienybę“ (Jn 17, 11–23).

Turint galvoje, kas čia yra pasakyta, aiškėja, kad tai, ką mes vadiname „antgamtinė

malone", reikia suprasti kaip Dievo palankumą žmogui. "Niekas negali ateiti pas mane, jei mane pasiuntęs Tėvas jo nepatraukia" (6,44). Dėl to mes esame vėl gimę. Tas "vėl" yra mėgstama Viešpaties Jėzaus daugprasmybė. Jis gali reikšti "gimti dar kartą", bet gali reikšti ir "gimti iš aukščiau"—dvasiškai ir pasidaryti "Dievo sūnumis", ligi tol buvę tik žmogaus vaikai.

Bet atkreipkite dėmesį į tai, kad Dievas mūsų neverčia į antgamtinį gyvenimą. Jis teikia mums galią būti Dievo sūnumis, bet mes turime galią priešintis. Tokie žmonės miršta savo nuodėmėse. Tai yra laukiniai vilkūgiai, kurie yra nudžiūvę ir tinka tik ugniai. Tai sukuria pasidalinimą tarp žmonių, kurį mes vadiname "teismu". Jis yra mėgstamas Jono žodis. Jeigu jūs esate klaidingoje pusėje, tuo pačiu esate pasmerktas. Dėl to Viešpats Jėzus gali sakyti, kad jis yra atėjęs į pasaulį jį "teisti", t.y. neišvengiamam pasidalinimui tarp tų, kurie jį priims ir kurie jo nepriims. Bet tos pasiuntinybės tikslas yra pasaulio išgelbėjimas. "Dievas gi nesiuntė savo Sūnaus į pasaulį, kad jis pasaulį pasmerktų, bet kad pasaulis per jį būtų išgelbėtas. Kas jį tiki, tas nebus pasmerktas, o kas netiki, jau yra nuteistas už tai, kad netiki viengimio Dievo Sūnaus (3,17–18). Tėvas nieko neteis, nes visą teisimą pavedė Sūnui. Tas, kuris klauso mano žodžio ir tiki tą, kuris mane siuntė, turi amžiną gyvenimą (plg. 5,20–24). Viskas priklauso nuo to, ar žmogus nori jungtis su Viešpačiu Jėzumi, ar ne.

Tai šv. Jonas primena ir savo pirmajame laiške, kalbėdamas apie Dievo dvasios patepimą, kuris yra mummyse ir reiškiasi mummyse kaip Dievo sėkla. "Mes vadinamės Dievo vaikai— ir esame" (3,1). Pasilieka tik to sūniškumo išryškėjimas, nes dabar mes dar galime nusikalsti. Panašiai ir apaštalas Petras kalba savo antrajame laiške, vadindamas tai Dievo jėga, kuri mums yra suteikta, kad galėtume pasidaryti dieviškos prigimties dalininkais. O šv. Paulius vis iš naujo ir įvairiai įtikinėja apie esančią gyvą vienybę tarp Kristaus ir krikščionio.

Bet jis, kaip ir Jono laišakai, jau perkeliama į apaštalinės Bažnyčios laikotarpį, nes šios išvažos yra greičiau išvados iš evangelijų negu pati Evangelija, kaip ją skelbė Jėzus. Tačiau kaip tik dėl to neturime manyti, kad pirmieji trys evangelistai neturi to, kas veda į šias mintis. Galbūt galėtume sakyti tik tiek, kad jei neturėtume Jono evangelijos, negalėtume gerai suprasti tai, į ką Kristus kreipė dėmesį net savo pirmuosiuose mokymuose apie Dievo tėviškumą. Tai yra pakankamai aiškiai pasakyta sakinys: "Niekas nepažįsta Sūnaus, tik Tėvas, nei Tėvo niekas nepažįsta, tik Sūnus ir kam Sūnus panorės apreikšti" (Mt 11,27). Čia yra pasakyta daugiau negu žmogaus žinojimas. Ir čia yra paskelbta tokia žinojimo vienybė Sūnaus ir Tėvo, kuri liudija jų gyvenimo vienumą, ir tas vienumas yra perteikiamas žmonėms tokiu būdu, kurį žmogus gali išlaikyti. Tai yra sakiny, kuris sujungia Jono evangeliją su kitais trimis evangelistais ir su apaštalų laiškų mokymu.

Išganymo sistemos visuma

Šioje studijoje bandėme parodyti Jėzų Kristų, pradedant jo praeitimi ir pratęsiant ją į gyvastingą ateitį. Norint suprasti gyvą organizmą, reikia apimti visumą, o ne izoliuotas dalis. Dėl to čia susilaikyta nuo tragiškų ir jausmingų jo gyvenimo aplinkybių, nuo derliaus ėmėjų šūkavimų ir nuo piemenėlių raliavimų. Kristaus gyvenimo aplinkybės čia buvo paliestos tik tiek, kad būtų galima suprasti vykstantį dievišką procesą. Apvalęs žmogaus sąžinę, Jėzus įgalino jį žengti geriau pažinti Dievą.

Žmogaus širdis, gerumo ir blogumo šaltinis, turi augti ligi tokio tobulumo, koks tobulas yra Dievas (Mt 5,48). Ta tobulybė yra ne vien šventumas ir jėga, bet ir begalinė meilė. Palyginimai apie prarastą piną, prapuolusią avį ir išėjusį sūnų (kurį tėvas atpažino ir išėjo pasitikti, nepaisant jo nešvarumo) liudija kartu ir Tėvo, ir Sūnaus žmogų gelbstinčią veiklą. Sūnus galėjo ramiai melstis už tuos, kurie jį kryžiuavo ir į kurio rankas jis atidavė savo sielą. Žmonijos praeitis neturi nieko, kas galėtų tam

prilygti, ir ateitis negalės nieko prie to pridėti.

Prieš pereidamas į karalystės temą, Viešpats Jėzus susitelkė prie sąžinės. Jis negali steigti karalystės, kuri būtų vien išorinė. Žinoma, ji yra ir išorinė, nes mes esame ne tik siela, bet ir kūnas. Gyvendami žemėje, mes sudarome visumą. Jėzaus dorovės mokslas yra būdas spręsti taip pat ir žmogiškas problemas. Ne per daug bus pasakyta, kad sakramentinis principas, kuris yra jo įvestas, iš tikrųjų yra jo paties asmuo. Žydijos religija to nežinojo. Kadangi mes esame kūnas ir siela, o Jėzus yra tikras Dievas ir tikras žmogus viename asmenyje, kartu matomas ir nematomas, ir vis, kas yra matoma Jėzuje, yra nukreipta į tai, kas yra dvasinis dalykas—mūsų išganymas.

Viešpats Jėzus, pašalindamas vien nacionalistinį požiūrį, prisidėjo prie sunaikinimo to barjero, kuris skyrė žydą nuo nežydo. Jeruzalės šventykla simbolizavo tą skiriančią sieną, kurioje buvo kiemas, skirtas tik izraelitams, ir kur negalėjo įeiti neizraelitas. Viešpats Jėzus nugriovė tą sieną. Jis taip pat pasiskelbė karaliumi, bet aiškiai skelbė ir savo kentėjimus bei mirtį, tuo nustatydamas prieš save visus, neišskiriant nė apaštalų. Jie nenorėjo jo mirties, bet nelaukė nė prisikėlimo. Ta jų laikysena yra naudinga ir mums, nes pašalina galimybę, kad apaštalai, laukdami prisikėlimo, būtų sukūrę prisikėlimo viziją. Tiesa yra priešinga. Neabejotinas prisikėlusio Jėzaus apsireiškimų realizmas apaštalus taip nustebino, kad jiems nebello vietos jokiam abejojimui.

Jėzus nepristatė savęs kaip kažką, kas yra virš visų pranašų, kaip kažką, kas yra virš visų šventųjų ar vien kaip išimtinai tokį, kuriame gyvena Dievas. Priešingai, jis kūrė bendruomenę, kuri visus jungtų tarp savęs meilės ryšiais. Jeigu jis to nebūtų daręs, jis nebūtų patenkinęs žmogiškos prigimties reikalavimų. Jis jokiui atžvilgiu žmonijos nenužmogino. Reikalaudamas save laikyti žmogumi, jis pripažino vi-

sus žmogiškos prigimties reikalavimus. Ta visuomenė buvo įsteigta krikštu. Eucharistija toje visuomenėje buvo padaryta bendru maistu visoms bendruomenėms. Visos visuomenės vienokiu ar kitokiu būdu ar forma tai gali celebruoti. Jokia visuomenė negali tikėtis išlikti be valdžios, nei valdžia be vyriausybės. Niekur pasaulyje šiandien neturime tokio pamišusio kulto garbinti mirusį ar dar gyvą žmogų, kaip Rusijoje yra garbinamas Leninas ar Stalinas. Cezaris nuo savo sosto užkopė ant altoriaus. Kristus sustabdė tą procesą, nepanaikindamas žmogiško autoriteto, bet sukurtamas dieviškai žmogišką jo pavidalą, būtent apaštalų ir jų vadą, kad jis nuolat būtų pasilieikantis.

Žmonės kartais mėgsta sakyti: “Krikščionybė—tai Kristus”, tuo norėdami pasakyti, kad nereikia institucijų, dogmų, dorinių nuostatų ir panašių dalykų. Bet tai yra klaida. Tačiau jeigu kas tuo pasakymu nori išreikšti mintį, kad jokia religija neturi nieko, ką būtų galima lyginti su Kristumi, tai jis būtų teisingas. Mitologinės figūros Osiris, Atis ir Mitra, būdamos fantazijos padariniai, neturi substancijos. O tokios istorinės asmenybės, Kaip Mahometas, Buda ir Konfucijus negali lygiuotis su Kristumi, kuris yra gimęs iš Marijos, veikęs kaip darbo jėga, reiškėsis kaip užaugęs žmogus, buvęs vargšas, pamokslininkas, miręs ir prisikėlęs. Kristus gali klausti: “Kas gali manyje įrodyti nuodėmę?” (Jn 7,46). Kas gali sakyti, kad šio pasaulio kunigaikštis turi ką nors jame? (Jn 14,30). Jo charakteris yra švelnus, bet kietas, skausmus, tačiau intymiai simpatingas. Jis yra karštas su veidmainiais, linksmas ir taikingas su susikrimitusiais ir apsvylusiais. Bet visada jis yra tas pats, susitikdamas su kunigaikščiu, kunigu, vaiku, nusidėjėliu. Su tokiu juo ir mes esame kviečiami susitikti, kad būtume ne vien tik su juo, bet ir jame, ir kad jis būtų mumyse ir visi jame taip, kaip jis ir mes kartu esame su juo Dieve.

KITUS ĮVEIKTI GALI DAUG KAS, SAVE ĮVEIKTI GALI TIK ŽMOGUS

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas straipsnis)

Mečislovas Pocevičius

Mane atvežė į internetą. Dabar aš atsimenu tuos nuostabius vilkiukų žvilgsnius. Tie žvilgsniai apžiūrino mane ir kiekvienas žinovo tonu stengėsi apibūdinti mane. Tada tie basagalviai berniukai ir tos nuostabios mergaitės, nesivaržydamos manęs nei suaugusių, garsiai aptarinėjo mano charakterio bruožus, kurie galėjo būti žinomi tik man vienam. Aš savo vaikišku proteliu supratau, kad sprendžiamas šių akimirka mano likimas. Kaip aš parodysiu save šių akimirka. Mergaičių smalsios akys žiūrėjo į mane. Mano rankose buvo maišelis, kuriame turėjau gėrybių. To pasaulio gyventojai retai kada paragaudavo tokių saldinių ar šokoladukų. Aš ištraukiau kelis saldinius ir pašaukiau mergaites. Jų akys sužvilgo, ir jos nedrąsiai priėjo. Aš atsimenu, kaip dabar, koks didelis džiaugsmas buvo mano širdyje. Berniukai, tai pastebėję, puolė prie manęs, nustumdami mergaites į šoną, stengdamiesi prėkti vienas kitą: ir man duok! Bet čia sulaikė juos mano vaikiško rūstumo veido bruožai. Jie suprato, su kuo turi reikalą — nuleido galvas, vos neverkdami, ir prisipažino, kad jie dar tokių neragavo. Aš supratau, kad savo pasiekiau ir įsigijau tarp šių laukinukų autoritetą. Kažkokios jėgos varomas, aš padaviau berniukams savo maišelį ir pasakiau, kad pasidalintų. Bet kažkodėl šiuo savo poelgiu neįtikau apkūniai moteriškai; vėliau sužinojau, kad ji mūsų auklėtoja. Ji priekaištavo, kodėl aš atidaviau viską, ką turėjau, ir sau nieko nepasilikau. Mano džiaugsmas dingo tą pačią akimirka, ir man pasidarė gaila tų saldinių. Ta sėkla mano širdyje buvo pasodinta to žmogaus, kuris turėjo paruošti mane ir daugelį gyvenimui.

Laikas bėgo, ir mano autoritetas stipriai augo tarp šių laukinukų. Mane visi gerbė ir prisibijojo, nes aš stengiausi būti visur pirmas, ir tas man visą laiką pavykdavo. Aš dabar puikiai tai supratau, kad tokiu keliu Viešpats ruošė mane labai atsakingam darbui, bet jis man buvo per sunkus, nes aš išmokau įveikti kitus, o pats savęs nepajėgiau.

Kai jau buvau penktoje klasėje, Viešpats atsiuntė man mokytoją.

Tą dieną aš žaidžiau su vaikais kieme. Pasirodė nemažas būrelis vaikų, — jie bėgo vienas už kitą greičiau ir šaukė man, kad atvažiavo mano mama. Man pasirodė labai keista, — juk aš puikiai žinojau, kad neturiu mamos.

Atėjęs pamačiau moterį, sėdinčią ant kėdės viduryje kambario, o aplink stovėjo vaikai, kurie smalsiai apžiūrino mane. Aš, pamatęs šios moters akis, sustingau toje vietoje, kurioje stovėjau. Tokių akių aš dar nebuvau matęs. Jose buvo tiek skausmo ir kartu tiek meilės! Mano vaikiškos mintys dirbo taip įtemptai, kad kas dėjos aplinkui nei mačiau, nei girdėjau. Supratau tik viena, kad tai ne mano motina. Turėčiau atsiminti, nes motinos užmiršti negalima.

Klausiau savęs: ko ji čia atvažiavo? Juk aš visai jos nepažįstu!? Aš negalėjau priimti tos (kaip dabar tikrai žinau, Dievo malonės), nes tai laikiau savęs pažeminimu prieš kitus vaikus. Juk jie buvo mano gyvenimas, o čia staiga išsiskyriau iš jų ir grėsė man pravardė “mamytės lepūnėlis”. Bet ne, tas negrėsė — per daug jau

buvo didelis mano autoritetas tarp tų laukinukų.

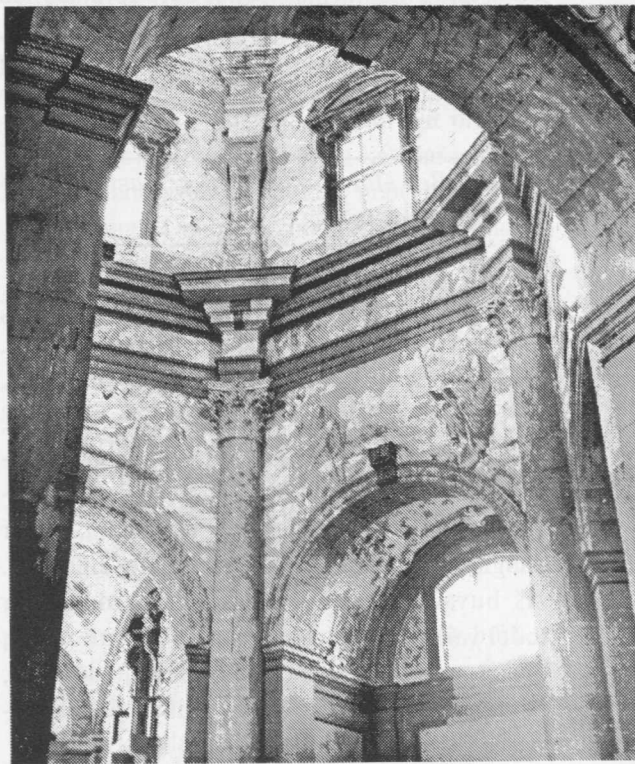
Taip besvarstant, aš išgirdau labai neryškiai auklėtojos balsą: “Nors prieitum ir pabučiuotum”. Ir vėl sukilo mano vaikiškoj galvelėj — tai jau ne. Tai didžiausias pažeminimas mano didybės visų akyse. Bet aš įveikiau save, ir tai padariau tikrai su didžiausiu džiaugsmu.

Tai buvo mano pirmasis žingsnis įveikti patį save. Aš jau tada supratau, kaip sunku įveikti save, savo didybę, savo norus, savo kaprizus. Bet po šio gesto koks didelis džiaugsmas, kokia begalinė ramybė apsiutė mane. Tada taip pat toks džiaugsmas aplankė mane, nes aš, atsidūręs tos moters glėbyje, pasijutau tikrai saugiose rankose.

Ši moteris mane pasiėmė vasaros atostogoms pas save. Čia mano gyvenimas visiškai pasikeitė. Man čia nereikėjo saugotis, kad bus ižesta mano garbė. Tos moters pastangomis aš išmokau maldų, sužinojau apie begalinę meilę man dangiškojo Tėvo. Sužinojau ir tai, kad mylintis žmogus ir bausti moka.

Kartą aš buvau pas moterį, kuri mane globojo, darbe. Man tada ji pasakė, kaip aš turiu elgtis, bet tuo momentu manyje prabudo laukinio vilkiuko kraujas. Aš pasakiau, kad man ji ne mama ir neturi teisės nurodinėti, kaip man elgtis. Man ji uždavė per veidą. Veido man neskaudėjo, bet skausmas buvo begalinis. Ji tai pastebėjo ir prašė manęs atleidimo. Manęs, kuriam turėjo visišką teisę užduoti ir paglostyti. Jos akys buvo pilnos ašarų, o aš per savo laukinę prigimtį nebegalėjau jai to atleisti. Man labai norėjosi jai atleisti, bet aš nepajėgiau įveikti savęs, tos išpuikusios didybės, kuri stipriai buvo mane surakinusi.

Aš supratau, kad padariau labai blogai, bet savęs įveikti vis vien nepajėgiau ir meldžiau savo vaikiška maldele Viešpaties, kad man nereiktų prisipažinti, kad aš esu kaltas, o mes kuo greičiau susitaisytume. Aš, nors ir vaikas

Pažaislio bažnyčios vidaus fragmentas.

J. Grikenio nuotr.

būdamas, supratau, kaip sunku įveikti save, ir dabar tą patį žinau ir meldžiu Visagali Viešpatį duoti man stiprybės.

Prabėgus vasaros atostogoms, man vėl reikėjo grįžti į internatą, kur visagalis viešpats buvo jėga ir smurtas. Juk ten viešpatavo džiunglių ištatymas. Kitaip ir negalėjo būti, nes tą mokymą matytų auklėtoja.

Mano globėja Marytė man įdėjo įvairiausių knygučių, katekizmų, rožinį, stalinių kryžių.

Jau pirmos dienos vakare aš pradėjau skaityti vaikams knygutes. Visi klausėsi labai įdomiai ir grožėjosi knygučių gražiais paveikslėliais. Jau tada aš supratau, kad Viešpačiui tik reikia bet koku būdu ir per bet ką tarti savo

žodį, kad žmogus pasikeistų, bet supratau, kad tuo pačiu žmogui, koks jis bebūtų — ar vaikas, ar suaugęs — sunkiausias uždavinys, siekiant subrendimo, yra įveikti patį save.

*Bet štai tuo vakaru ir pasibaigė
mano skaitymas.*

Tai sužinojus auklėtoja atėmė iš manęs visas knygeles, bet tai manęs visiškai nenulūdinio, nes aš daug ką galėjau vaikams papasakoti apie Viešpatį, apie Kristaus nukryžiuojimą, apie nekalčiausią Mergele Mariją, iš savo vaikiškos atminties, ką buvau sužinojęs iš knygų ir iš globėjos. Daugelis vaikinukų, o dar daugiau mergaičių, stebėjosi mano žinojimu. Aš buvau vidutinių gabumų mokinukas. Ir todėl vaikus taip stebino mano išmokyti maldų kiekis atmintinai. Jie tada ir negalėjo suprasti, kad tų maldų, tų nuostabių vaikystės garbinių ir šlovinimų Viešpatį Dievą nėra knygoje.

Kai aš su jais šlovinau Viešpatį (dabar aš galiu tvirtai pasakyti), tomis minutėmis aš buvau nugalėtojas. Aš įveikdavau visus, bet tai galėdavo padaryti ir bet kas kitas, o svarbiausia — aš įveikdavau save. Tokiomis minutėmis aš užmiršdavau savo didybę ir jausdavaisi toks mažas ir niekuo nesiskiriantis nuo savo draugų prieš mūsų Viešpatį Jėzų Kristų.

Bet auklėtoja, pastebėjusi mano ir vaikinų pasikeitimą ir žinodama, kad visko kaltininkas esu aš, pradėjo mane įvairiais būdais erzinti. Agitbrigados pradėjo sakyti apie mane eilėraščius, statė vaidinimus, kaip aš lankau bažnytelę ir ten klūpau ant kelių prieš altorių ir kažką murmėdavau sau po nosim. Bet Viešpats neapleisdavo manęs ir mane stiprindavo įvairiausiais būdais, kad aš pajėgčiau sunkią valandą įveikti save. Tai atsiųsdavo man kokią berniuką, kuris padarėdavo mane, kad aš nekreipčiau į tai dėmesio. Bet nesnaudavo ir juodosios jėgos, atsiųsdamos kokią mergaitę paerzinti mane. Tokiais atvejais ypatingai prabusdavo manys

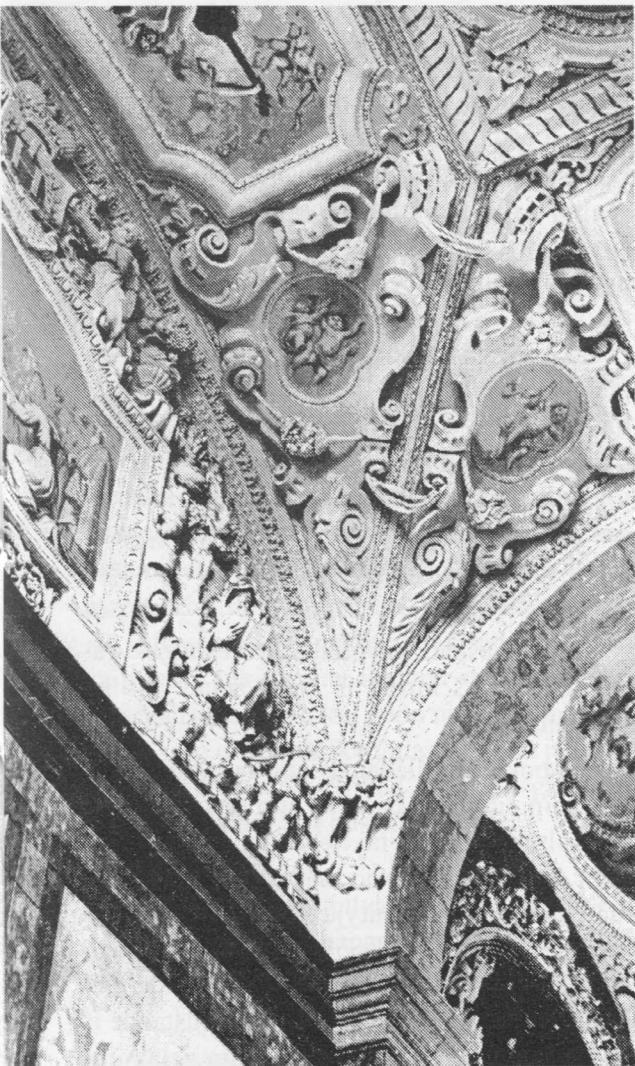
didybės jausmas. Bet Viešpats, viską matydamas, atsiųsdavo man dar svaresnį padaršinimą: pačią agitbrigados vadovę, kuri ir guosdama, ir atsiprašinėdama manęs, stengdavosi man, vaikui, išaiškinti, kad ji tai daro labai nenoriai, bet verčiama mūsų auklėtojos, ir ji jai atsakyti negalinti.

Ji stengėsi pasiteisinti prieš mane, o gal ir prieš save pačią, bet savęs vis tiek įveikti nepajėgė. Aš jos visiškai nekaltinu už tai, nes puičiai žinau, kokie buvo sunkūs laikai ir kaip komunistinė santvarka stengėsi paruošti pedagogus siekti komunistinės pažiūros, o ne taip, kaip mums liepė sąžinės jausmas, kaip nori Dievas. Ir aš esu labai dėkingas Dievui ir jai už jos parodytą man sielos švarumą.

Aš džiaugiuosi savo vaikišku gyvenimu. Nebuvo tos tuštybės, nejaučiau, kad esu be tėvų, nes visa širdimi buvau pamilęs Dangiškąjį Tėvą ir Motiną — Nekalčiausią Mergele Mariją.

Bet man to nepakako, ir aš, surinkęs vaikų, nuėjau į bažnytelę. Tai tikrai labai graži bažnytelė ir kiekvieno maldingo pakeleivio traukdavo akį. Virš vartų didingai stovėjo Angelų šauklių statulėlės, į kuriuos pažiūrėjęs negali maldingas pakeleivis praeiti pro šalį. Nes jie savo didybe kviečia užėti į vidų. Štai ir aš su savo draugais nutariau užėti į vidų. Kaip mes atėjome, nėjome iš karto į vidų, bet nuėjome už bažnytelės, kur buvo Nekaltosios Mergeles atvaizdas. Mes suklaupėm ir pradėjome kalbėti maldą "Sveika, Marija"... Maldai įpusėjus, pasirodė pagyvenusi moteriškė su lazda ir iškėlus tą lazda visu garsu šaukė ant mūsų: "Kam gėles skinate, valkatos!" Berniukai sužiūro ne į moteriškę su lazda, bet į mane, lyg klausdami, kodėl ji ant mūsų šaukia. "Juk tu sakei, kad visi žmonės labai geri, kurie lankosi bažnytelėje".

Aš nežinojau, ką jiems atsakyti, bet, norėdamas jiems įrodyti, kad žmonės yra geri,

Pažaislio bažnyčios fragmentas.

J. Grikienio nuotr.

aš nuvedžiau juos į bažnytelę. Mums vos tik įžengus į vidų, visi sužiūro į mus ir porai sekundžių viskas nuščiuvo. Gal žmonės taip paveikė tas mūsų apsilankymo netikėtumas. Bet jiems atsitokėjus, jie mus išvarė iš bažnytelės. Tada aš jų poelgio nesupratau ir maniau, kad mes esame atmeti, mes esame niekam nereikalingi. Dabar aš jų poelgi suprantu. Juk mus išvydami iš bažnytelės, mums norėjo tik gero. Nes puikiai suprato, kad už tai mus stipriai nubaūs mūsų internato administracija. Aš dabar dažnai paklausiu Vieš-

paties, kodėl man nebuvo duotas supratimas tada. Nes tai buvo pradžia mano nesėkmių.

Man pradėjo prikaišioti draugai. Jų pasitikėjimas išblėso visiškai. Aš taip pat pradėjau viskuo abejoti, nes man daug kas darėsi nebeaišku. Mano globėja daugiau nebesirodė, ir aš likau vienas. Dabar aš žinau, kad mano globėjos daugiau nebeleido komunistinės valdžios atstovai manęs pasiimti iš internato. Bet tada aš to visiškai nesupratau. Man beliko pasirinkti, kaip pasielgti: ar likti vienam, visų smerkiamam, ar vėl atsikrovoti autoritetą tarp vaikų. Aš pasirinkau lengviausią. Viešpatie, dabar aš labai gailiuosi dėl to lengvabūdiško pasirinkimo. Man tada be galo buvo sunku savo vaikiškais peteliais pakelti tokį krūvį.

Aš įveikiau basagalvių laukinukų būrį ir priverčiau vėl skaitytis su manimi. Bet jaučiau, kad man jau nebekelia tokio džiaugsmo, kaip jausdavau anksčiau. Ir jaučiau, kad aš kovoju pats su savimi, ir man trūksta jėgų įveikti save.

Palaipsniui aš vis rečiau atsimindavau Viešpatį. Pradėjau vogti, bėgti iš internato. Dažnai prašydavau Viešpaties pagalbos, bet tai jau buvo ne iš tikėjimo, o daugiau iš pripratimo. Toks gyvenimo būdas mane, šešiolikmetį jaunuolį, netrukus atvedė prie Veličionių nepilnamečių kolonijos vartų.

Pasirodo, kad čia dar aršesni džiunglių ištymai. Internate užtekdamas žodžių, o čia reikėjo jėgos. Buvau priverstas primušti mažesni, atimti iš silpnescio, jei nenorėjai, kad pats būtum mušamas ir stumdomas.

Praėjus šiuos visus pragaro karščius, man nebebuvo jokio noro kažką pakeisti. Mano siela viskam prieštaravo, ką aš bedaryčiau. Kartais senam žmogui padėdavau pereiti gatvę, vaikui paduodavau saldainį, nes mano kišenėje jų būdavo dažnai. Nei iš šio, nei iš to, nupirkęs turguje gėlę, paduodavau visiškai nepažįstamai merginai. Iš tokio mano elgesio mano

draugai šaipydavosi, ir aš stengiausi to nebedaryti jų akivaizdoje. Mano siela taip surambėjo, nes pamačiau, kad savęs įveikti neįmanoma. Aš pradėjau džiaugtis tuo, ką man pateikdavo pasaulis. Buvau visiškai tuo visu patenkintas ir galvojau, kad žmogui daugiau nieko ir nereikia. Žmogus turi laikytis džiunglių įstatymo ir per kitų ašaras turi kurti savo malonumus.

Toks mano gyvenimo supratimas mane privedė prie didžiausios nuodėmės, kurios pataisyti jau visiškai nebeįmanoma.

Mane už šią sunkią nuodėmę nuteisė keturiolikai su puse metų. Dabar aš esu įkalinimo įstaigoje, bet esu labai dėkingas Viešpačiui už tai, nes aš supratau jau nebe vaikišku protu, kas yra gyvenimo prasmė ir apskritai, kodėl žmogus turi gyventi šioje žemėje. Nes jis čia, žemėje, yra tik svečias. Mano atmintyje atgyja vaikystės atsiminimai. Aš supratau — jei nebūčiau laiku sulaikytas, būčiau visiškai pražuvęs. Nes mano žingsnis jau buvo žengtas į bedugnę, bet ačiū Viešpačiui, kad aš laiku prisiminiau savo tikrąjį Tėvą danguje — bekrisdamas į bedugnę. Jis davė man sparnus. Aš pradėjau kilti aukštyn, bet man taip sunku. Bet aš žinau: jei sustosiu, krisiu dar giliau. Prašau Viešpaties, kad neatimtų iš manęs tos vilties pasiekti tarpeklio kraštą, kad ramiai galėčiau pailsėti, o paskui jau skristi aukščiau.

Aš supratau, kas yra žmogus. Mes vadiname daug ką ne savais vardais. Mano gyvenimasėjo džiunglių įstatymo rėmuose. Tai kokią aš teisę turiu save vadinti žmogumi? Viešpats, kurdamas žmogų, įdėjo savo darbą ir padarė jį panašų į savo paveikslą. Gyvuliams, dangui, žemei, augalams užteko žodžio pasakyti: “Tebūna tai”, ir tai buvo. O žmogus buvo kuriamas jo dieviškomis rankomis.

Dievas davė mums patiems valdyti ir kurti pasaulį, bet mes to visiškai nesuprantame ir

stengiamės patys būti valdomi pasaulio. Mūsų protėviai mums paliko nuodėmę, ir mes paskendome į ją, užmiršdami Kristaus kančias ant kryžiaus. Nes žmogus tiek prisirišo prie pasaulio, kad jo diktuojamas gyvenimo būdas žmogui yra patrauklus ir lengvas, o mūsų Išganytojo, vienintelio teisingo Mokytojo, nurodytas kelias — pilnas akmenų ir erškėčių. Aš žinau, kaip yra sunku juo eiti, bet, mano brangieji, aš visiems jums linkiu stiprybės ir supratimo, nes mažiausias jūsų lengvabūdiškumas, pasirenkant savo gyvenimo kelią, jus gali atvesti į bedugnę. O supratęs, kad tai buvo klaidingas pasirinkimas, yra kur kas sunkiau sugrįžti atgal, o, neduok Dieve, gal iš vis nebeįmanoma.

Man Viešpats buvo labai gailestingas. Pagal Jo norą aš buvau iš karto sulaikytas po nusikaltimo.

Daboklėje, gulėdamas ant narų, aš galvojau, kaip čia man išsisukus nuo savo padaryto nusikaltimo, kad už tai nebūčiau nubaustas, o jei ir nubaustas, tai kuo mažesne bausme. Bet tuo pačiu mano atmintyje iškilo visos smulkesnės mano nusikaltimo. Aš prisiminiau, kad, kai aš užsimojau savo ranka duoti į veidą tam nelaimingajam, mano ranką kažkas sustabdė ir mano širdyje pratrūko gailestis tam nelaimingam žmogui. Man pasidarė, taip besvarstant, labai graudu ir vis labiau ryškėjo mano vaikystės vaizdai. Prisiminiau tas maldas, kurias skirdavau Viešpačiui su didžiausia meile, kokias gali skirti tik vaikas. Mano vaikystės nesėkmės buvo tokios blankios prieš tuos pasisėkimus, kuriuos aš gaudavau iš Viešpaties. Mano akys prisipildė ašarų, nes supratau, kad aš pasirinkau ne tai, kas man buvo skirta.

Bet štai pasigirdo šlamesys mano šone, ir aš prisiminiau, kad aš čia ne vienas. Manyje tuoj pat atbudo ir laukinuko kraujas. Tuoj pat iškilo mintis, ką gali pagalvoti apie mane tie, kurie dabar buvo su manimi ir taip pat laukėsi

atpildo už savo nusikaltimus. Aš pažvelgiau į jų veidus ir supratau, kad jų veiduose nebuvo gailesčio ir atgailos už savo nuodėmingus nusikaltimus. Jie tik didžiavosi savo nusikaltimais ir pasakojo viens kitam, kokią klaidą padarė, kad buvo sulaikyti teisingumo atstovų, ir guodėsi tuo, kad išėję jau nebeпадarys tokios klaidos.

Aš supratau, kad man taip pat reikia užmiršti visa tai, ką man kalbėjo mano Angelas sargas, ir pasiduoti juodajai įtakai, kad neišsiskirčiau iš kitų savo "silpnumu".

Nors retkarčiais ir prisimindavau tą nelaimingąjį, kurį aš sumušiau, ir jis dėl to ligoninėje mirė, bet tai buvo tik akimirksnis. Nes į mano galvą buvo kemšama įvairiausio šlamšto. Aš galvojau, kaip man reikia apgauti tardytoją, kaip reiks įtikinamiau meluoti tardytojui, kad išteisinsčiau save ir tokiu būdu nebūčiau nubaustas už savo didelį nusikaltimą. Bet man jau tada reikėjo gerai suprasti, kad niekas negali likti nenubaustas už savo nusikaltimus.

Tai aš taip pat buvau nubaustas didele bausme, ir man nepavyko savo nusikaltimo pagražinti savo melagingais pateisinimais.

Po šių visų įvykių mane jau vežė į įstaigą, kur aš turėjau praleisti keturiolika metų ir šešis mėnesius už savo padarytą nusikaltimą. Tokia bausmė man buvo paskirta Aukščiausiojo Lietuvos Teismo nuosprendžiu.

Kelyje į šią įstaigą mane apsėsdavo sunkios mintys. Aš galėjau visi to, ką pradau. Juk didesnę savo gyvenimo dalį aš dabar turėsiu praleisti nelaisvėje. Aš galvojau, kaip man reiks pabėgti iš šios įstaigos, į kurią dabar važiuau, norint išlaisvinti savo kūną iš šios kraupios nelaisvės. Bet tuo metu visiškai nežinojau, kad man pavyks kur kas didesnis dalykas. Tai ištrūkti iš nelaisvės savo siela, kuri taip ilgai buvo įkalinta mano nuodėmingame kūne.

Man įžengus į šią įstaigą, mane apėmė

kraupus jausmas. Čia buvo mirtina tylą. Girdėjosi tik mūsų žingsniai — tu, kurie buvo atvežti kartu su manimi į šią įstaigą atlikti bausmę, ir kontrolierių mus lydinčių rūstūs įsakymai, bet jų balsas toks vaikiškas ir jų dirbtinis rūstumas atrodė toks juokingas.

Bet kai vėliau išaiškėjo, ta mirtina įstaigos tylą buvo labai apgaulinga, nes įstaigos gilumoje virte virė to pasaulio gyvenimas.

Čia buvo labai jau nepažįstamas, o tuo pačiu ir pažįstamas gyventojų gyvenimo stilius. Čia viskas skendo cigarečių dūmuose, narkotikuose, alkoholyje, azartiniuose kortų žaidimuose. Čia teismas išsiaiškinamas tik kūlokais, peiliais. Bet tuo pačiu čia buvo ir kita monetos pusė. Visiškai priešinga tam, ką aš tik pamiršau, bet jo, to kito gyvenimo, buvo čia tiek mažai, kad jį pastebėti buvo labai sunku. O to tamsaus gyvenimo čia buvo tiek daug, kad tą mažytę dalelę gėrio padaro visiškai nepastebimą.

Man Viešpats leido ir davė laiko susipažinti su šiuo pasaulio gyvenimu ir viską nuosekliai apmąstyti.

Aš mačiau, kokia nepakeliama įtampa reikalinga šio pasaulio žmogui. Pastovus smurtas, melas, apgaulės vertė būti labai budriam, atsargiam. Daugelis vaikinų, nebepakeldami tos sunkios įtampos, būna priversti pasinerti į narkotikus, alkoholį. Tokiu būdu jie stengdavosi pabėgti patys nuo savęs. Jų pagrindinis tikslas buvo nors tuo metu užsimiršti, nutolti nuo tos pragariškos tiesos.

Aš dažnai pajusdavau gailestį engiamiems vaikinams, kurie žudė patys save ir neretai užbaigdavau, nebegalėdami pakelti viso to, kas dėjosi šios įstaigos viduje, savižudybe.

Man pradėjo kilti klausimai, kodėl aš matau visa tai ir dėl to visko, kas čia darosi, kaltinu pats save, kodėl aš negaliu pasipriešinti šitos sraunios upės tėkmei? Juk aš esu stiprus ir gal man pavyktų plaukti prieš srovę. Juk visa tai,

ką aš čia matau, man visiškai nepriimtina. Ir aš visiškai nenoriu plaukti pasroviui. Tai nuosekliai apsvarstau ir tvirtai nutariu pamėginti savo nelengvą plaukimą, bet, priejęs upę, pamatau jos sraunumą, ir mano pasitikėjimo nebeliekdamo nei lašo. Aš ir bijojau, ir norėjau pradėti ši savo plaukimą, bet tuo pažiūrėjimu ir pasibaigdamo. Nes aš buvau išmokęs įveikti kitus, o savęs taip ir neišmokau.

Tie mano bandymai pradėti plaukimą tęsėsi dar netrumpą laiko tarpą, bet visą laiką užsibaigdamo tik mano nusivylimu. Ir aš supratau, kad man niekada neįveikti šios sraunios upės ir visiškai bergždžios mano pastangos tai padaryti. Nes aš supratau, kad man reikia užmiršti šias savo svajones.

Bet Viešpats tai matė ir nutarė man padėti. Ačiū Viešpačiui už Jo begalinę pagalbą ir meilę man.

Netrukus iškyla mūsų įstaigoje Kristaus Karaliaus vardu pavadinta koplyčia. Aš, tai sužinojęs, pajutau nežmonišką traukimą nueiti į ją. Bet aš dairiausi į kitus vaikus ir, sekdamas daugelio pavyzdžiu, priešinausi tam dideliui antgamtiškam traukimui.

Bet štai vėl iškyla mano viduje ginčas. Pajutau, kad aš esu ne vienas — manyje buvo antrasis "Aš", kuris pradėjo man stipriai priekaištauti. Jis, tas vidinis "Aš", sakydavo man: "Matai, koks tu stiprus, kiek tavyje daug jėgų ir ištvermės. Kaip nuostabiai tu gali atsispirti tam, kas tau miela. Ir netgi pats sakai, kad tai ir teisinga, ir tau pačiam reikalinga. Jei tau tai taip lengvai gaunas, nejaugi tu galvoji, kad tau sunkiau būtų nusigręžti nuo to, kas tau visiškai nepatinka, o sukelia tik pasišlykštėjimą?"

Po šių ginčų aš nutariau tvirtai — apsilankyti koplytėlėje, nes, mano manymu, mano vidinio "aš" argumentai buvo man visiškai įtikinantys, ir man tai labai patiko.

Kai aš buvau jau visai apsisprendęs kitą dieną aplankyti koplytėlę, iš vakaro prie manęs

priėjo Vytautas Razma. Jis jau nemaža laiko lankėsi koplytėlėje. Pradėjome kalbėtis apie įstaigos tvarką, kiek čia daug smurto, nepasitikėjimo vienas kitu. Mano akys vis nuslysdamo į vaikus. Aš labai nenorėjau, kad jie girdėtų mūsų pokalbį, bet jis lyg tyčia tęsė savo pokalbį dar garsiau, o gal man taip tik atrodė tuo metu, visiškai nekreipdamas dėmesio į aplinkinius. Aš stebėjausi juo ir galvojau, koks didelis vis dėlto tarp mūsų panašumas. Tik skyrėmės tuo, kad jis savo mintimis dalinosi garsiai, o aš jas svarstydavau savo širdyje, neišdrįsdamas niekam jų atskleisti, nes buvau tikras, kad būsiu nesuprastas. Bet jam kalbant, aš galvojau: "Vis dėlto koks aš neryžtingas, kodėl aš toks esu? Juk jis rado mane. Pažino mano sielos skausmą ir išgyvenimus. O kodėl aš negaliu elgtis taip, kaip jis?"

Bekalbant mūsų kalba nukrypo apie religijas, apie Dievą. Palaipsniui aš pajutau, kad aš visiškai nebejaučiu aplinkinių žmonių. Man atrodė, kad mes esame dviese. Aš jam daug ką pradėjau aiškinti apie Dievą. Jis buvo sužavėtas ir stebėjosi, kodėl aš, būdamas krikščionis, visiškai nesirūpinau savimi ir kitais. Jis buvo įsitikinęs, kad aš tikiu Dievą, bet kaip aš pasakiau, kad aš netikiu Dievu, jo veide atsirado liūdesio raukšlės, jo akys buvo pilnos nuostabos ir kažkokio keisto meilės spindesio. Jis manęs paklausė: "Tai iš kur tu tiek daug žinai apie Jį?" Aš jam trumpai papasakojau apie savo pirmą pažintį su Dievu ir kaip aš Juo nusi-vyliau dėl žmonių, kurie turėjo būti man tikri broliai.

Tada jis man pasiūlė nors retkarčiais ateiti į koplytėlę. Jis siūlė, kad pabendraučiau su kapelionu Jonu, su Birute Žemaityte. Truputį papasakojo apie šiuos nuostabius žmones. Pasakė, kad jie dažnai juos (vaikus, lankančius koplytėlę) aplanko. Ir jis visiškai neabejojo, kad aš, susipažinęs su šiais žmonėmis, pakeisiu savo nuomonę apie žmones, tikinčius mūsų Viešpatį, mūsų Išgelbėtoją, kuris savo mirtimi

ant kryžiaus išlaisvino mus nuo mūsų nuodėmių, Jėzų Kristų. Kad aš pajausiu jiems didelę meilę.

Kaip mes baigėme savo pokalbį, aš pastebėjau vaikinų pašaipius žvilgsnius, ir pasigirdo viena kita replika, bet tai buvo labai keista — aš nejaučiau jokio pažeminimo ir man visiškai nesinorėjo vaikinams atsikirsti. Mane tuo momentu buvo užvaldžiusi begalinė ramybė ir džiaugsmas. Pajutau, kad aš jau esu sraunioje upėje, į kurią ruošiaus šokti jau seniai, ir plaukiu prieš srovę. Aš buvau dėkingas Vytautui, kad jis mane į ją įstūmė, nes plaukti nebuvo man taip sunku, kaip aš galvojau, žiūrėdamas į upės sraunumą. Bet tuo pačiu supratau, kad ilgai plaukdamas, galiu pavargti ir nuskęsti.

Aš pradėjau vaikščioti į koplytėlę, bendrauti su kapelionu, su gydytoja Birute Žemaityte. Tai pilni gyvybės žmonės. Jie mokėdavosi nuostabiai vaisingai teikti mums dieviškos stiprybės. Jie sugebėjo būti su mumis ir skausme, ir džiaugsmu.

Štai dabar nuostabių žmonių dėka, su kuriais man teko susipažinti būnant čia, jų didelių jėgų pastangomis ir didžiausiu kantrumu, mokant mane, aš išmokau suvokti Dievą visa

širdimi ir pažinti Jo didelį veikimą savyje ir savo artime.

Dabar jaučiu, kad aš galiu visiškai kontroliuoti savo norus ir be didžiausių sunkumų atsakyti savo kūniškų kaprizų.

Man pasidarė visiškai aišku, kad žmogui įveikti patį save nėra paprasta. Ir puikiai žinau, kad mano kova su savimi dar nebaigta, ir man dar labai daug bus siunčiama Viešpaties išbandymų ir šėtono gundymų. Aš dabar esu tam tvirtai pasiruošęs, bet vis tiek neretai meldžiu Viešpatį, kad nebūtų per sunkūs tie išbandymai.

Nors man dar reikia šioje įstaigoje praleisti dešimtį metų, aš džiaugiuosi, kad būtent čia aš galiu pasitarnauti, veikdamas pagal Dievo valią. Juk čia tiek nelaimingų žmonių, kuriems reikalinga dvasinė ir materialinė pagalba. Materialiai aš labai mažai kuo galiu jiems padėti, nes pats esu vargšas ir labai dažnai pats jaučiu stoką, bet tiems vargšams ir geras žodis reikalingas, ir padaršinimas sunkią valandą.

Viešpatie, išmokyk visus savo vaikus sugebėti įveikti save pačius, nes tai kilniausia žmogaus dorybė.

Pernai Lietuvoje buvo išgauta 114,5 tūkst. tonų naftos. Bendroji Švedijos ir Lietuvos įmonė "Genčių nafta" išgavo apie 80 tūkst. tonų, specialiosios paskirties Gardžių valstybinės naftos geologijos įmonė "Geonafta"—daugiau kaip 34,5 tūkst. tonų. Viena tona lietuviškos naftos pernai kainavo 398 litus.

Apie naftą Lietuvoje iki šio amžiaus vidurio nebuvo žinoma. Pirmieji pėdsakai aptikti 1949 m. Vilniuje, Rotundo gatvėje, išgręžtame 200 m gylio gręžinyje. Po 6 m. Šilutės rajone Stoniškių gręžinyje, beveik 2 kilometrų gylyje buvo aptikta degiųjų dujų. Naftos paieškos Lietuvoje prasidėjo 1958 m.—beveik po šimto metų, kai 1859-aisiais Edvinas Dreikas (iš Pensilvanijos, JAV), gręždamas šulinį, atsitiktinai rado naftos. Iki 1996 m. Lietuvos sausumos teritorijoje aptikta 19 naftos telkinių. Didžiausias (apie 1,3 milijono tonų)—Genčiuose (Kretingos raj.). Išgręžta 200 naftos paieškos ir žvalgybinių bei daugiau kaip 160 struktūrinių gręžinių. (Lietuvos rytas Nr .23)

VANDUO, TRYKŠTANTIS

Į AMŽINĄ GYVENIMĄ

CHIARA LUBICH

“Kiekvienas, kas geria šitą vandenį, ir vėl trokš, o kas geria vandenį, kurį aš duosiu, tas nebetrokš per amžius, ir vanduo, kurį jam duosiu, taps versme vandens, trykštančio į amžiną gyvenimą“ (Jn 4,13-14).

Jonas evangelistas pasakoja apie įvykį, kuriam sunku surasti apibūdinimą, kas paprastai atsitinka, kada kartais reiksmė neaiški to, ką Jėzus nori pasakyti. Skaityk tai, ką Jis sako, tada pamatysi, kad Jis kalba apie nežemišką asmenį: kad Jis yra pranašas, Jis žino vidinį žmonių gyvenimą; Jis yra Mesijas ir kalba apie išganymą, žadėdamas to vandens, kurį duoda dangus ir kuris yra “Dievo dovana”.

Kai Jėzus atėjo į Sikaro miestą, tada Samarijoje buvo vidudienis. Po kelionės pavargęs, Jis atsisėdo prie šulinio. Kai moteriškė samarietė atėjo semtis vandens, Jėzus jai tarė: “Duok man gerti”. Kadangi žydai nebendravo su samariečiais, moteris nustebė, kad jis prašo samarietės duoti jam gerti. Tada Jėzus jai tarė: “Jei tu pažintumei Dievo dovana ir kas yra tas, kurs tau sako: “Duok man gerti”, tu tikrai prašytumei Jo duoti tau gyvojo vandens, ir Jis tau to vandens duotų” (Jono 4,10).

O moteriškė Jėzus tarė, kad Jis juk neturi kuo pasisemti, ir kad Jis tikrai ne didesnis už Jokubą, kuris tą šulinį jiems paliko. Tada Jėzus vėl aiškiai jai pasakė tuos Jo paties žodžius: “Kiekvienas, kas geria šitą vandenį, ir vėl trokš. O kas geria vandenį, kurį aš duosiu, tas nebetrokš per amžius, ir vanduo, kurį jam duosiu, taps versme vandens, trykštančio į amžiną gyvenimą”.

Mes galime matyti, kad Jėzus čia kalba ne apie žemiškąjį vandenį, bet apie tą, kurį Jis minėjo Samarijos moteriškei, pabrėždamas Jo duodamo vandens nepaprastą, nematomą ir tą dieviškąją reikšmę, kuri mūsų gyvenimui taip labai reikalinga ir svarbi.

Jėzaus žodžiuose gyvasis vanduo reiškia

vandenį, trykštantį iš to šaltinio, kuris simbolizuoja Jo dovana, kurią Jis atnešė mums ir visai žmonijai.

Kaipo vanduo didelės sausros kraštuose ypatingai reikalingas, nes malšina ne tik žmonių troškulį, bet padeda ir augmenijai vežėti, taip ir toji Jėzaus dovana ugdo mumyse antgamtinį gyvenimą ir nuolatos tildo tą mūsų kažkokį troškimą. Žemiškasis vanduo numalšina troškulį tik laikinai: tik tasai Jėzaus duodamas vanduo gali duoti mums gyvenimo pilnatvę. Kai tą Jėzaus dovana gausime, ji mus pasotins, tada mums nereikės ieškoti kur nors gyvenimo tikslo ir laimės. Visa tai mes rasime Jėzuje.

Jėzui nerūpi duoti mums to žemiškojo vandens, kurio mes norime gerti kiekvieną dieną. Jis nori duoti mums gyvojo vandens iš to antgamtinio šaltinio, kuris turi galią mus sustiprinti ir atnaujinti mūsų vidų; o mūsų atnaujintas gyvenimas turės įtakos ir kitiems. Tas gi vanduo gaivindamas ir stiprindamas padės mums eiti tikruoju keliu į amžinąjį gyvenimą.

Gal mes norėsime klausti, apie kokią to vandens esmę Jėzus kalba? Jėzus sako, kad duodamas mums tą vandenį, kuris yra trykštančio vandens versmė į amžinąjį gyvenimą, duoda Save.

Jėzus, kaip naujo gyvenimo esmė, esantis mumyse, duoda mums visiškai naują gyvenimą. Tai Jis, kuris gyvena mumyse. Ir, kaip atsitinka šventiesiems, panašiai gali nutikti ir mums, kai Jis duos mums gyvojo vandens iš to antgamtinio šaltinio, kuris turi galią mus sustiprinti ir atnaujinti mūsų vidų; o mūsų atnaujintas gyvenimas turės įtakos ir kitiems.

Evangelija, perpinta tikėjimu, viltimi, meile

Kun. Petras Linkevičius

Tikėti Dievą — tai reiškia tikėti gėrį. O tai ne kas kita, kaip savo protu būti atviru tikrovei ir tam gėriui nusilenkti. O nusilenkti gėriui — tai reiškia pačiam pasidaryti gėriu. O pačiam pasidaryti gėriu — tai reiškia save atiduoti kitam, nes gėris plinta, kai jis išeina iš savęs ir save kitam perteikia. Žmoguje gėris yra ne kas kita kaip *meilė*. Nusilenkti gėriui giliausia prasme reiškia mylėti. Tai gali padaryti tik tas, kuris yra atsisgręžęs į kitus. Jeigu *meilė* yra išėjimas iš savęs ir apsistojimas kitame, tai savaime ji niekur negali sustoti ir nurimti. Ji gali nurimti tik šitame Dievažmogio buvime, kurio reiškėjas ir nešėjas yra Kristus.

Meilė Kristui yra Dievo pažinimo pagrindas ir sykiu pagrindas santykiui su Dievu. Su Jėzumi, su Kristumi prasideda naujoji būtis, prasideda krikščioniškumas. Vienas dalykas yra Dievą surasti protu, ir kitas dalykas yra Jį priimti širdimi ir Jį pamilti. Nemylinti būtybė su Dievu nesantykiauja. Meilės praradimas — tai praradimas santykio su Dievu.

Žmoguje išsiskiria dvi priešingybės — meilė ir savęs meilė, arba savimeilė. Tai dvi jė-

gos, einančios priešingomis kryptimis. Meilė visados yra išsiveržimas iš savęs. Kas myli, tas save perkelia į kitą. Tai žvilgsnis tolyn nuo savęs, tai šauksmas, ieškas atsiliepimo. Būdami sukurti pagal Viešpaties paveikslą, mes savaime linkstame į savo *originalą*.

Dievas traukia į save mūsų būtį. Pačia esmine savo sąranga mes esame atgręžti į Jį ir nugręžti nuo savęs. Mūsų būtis visados žvelgia priekin, nes ji yra apspręsta ne pasilikti savyje, bet save *peržengti*, įeiti į kitą ir *būti* kitiems. Šitame kitame ir glūdi mūsų būties šaltinis, mūsų būties kilmė ir jos modelis.

Meilė yra tuomet, kai kitas yra pergyvenamas kaip aukštesnis už mus, kaip to paties Dievo nešėjas. Kitam nešama pagalba pavirsta krikščioniškos meilės apraiška ir mus pažymi Dievo ženklų.

Kitam teikiama pagalba neturi jo pavergti. Kristaus įsakymas „gera daryti“, reiškia daryti gera tuo tikslu, kad išeidamas iš savęs žmogus laimi save, gyvendamas kitame. O savimyla to padaryti negali, nes ji yra atgręžta į save. Kova su savimeile — tai kova už Dievo buvimą

Kaip mes galėtumėm gyventi pagal šiuos nurodymus? Jei Jėzus yra tasai, kuris gali visiškai patenkinti tą nepaprastą mūsų troškimą, tai nieko geresnio negali būti, kaip pasirinkti Jį savo gyvenimo idealu.

Jis ir yra tasai idealas, kurio troškome, kurį pasirinkome, jį studijuojame, stebime, jį mylime ir su juo norime gyventi vienybėje.

Ir kur mes galėtumėm rasti Jėzų, kurį norime pasirinkti? Kaip galime Jį studijuoti, kad suprastumėm, jog turime sekti paskui Jį?

Turime pasklaidyti Evangelijos lapus. Tada pamatysime Jo žodžiuose Jį patį. Tada norėsime stengtis gyventi pagal kiekvieną Jo žodį; o ypač pagal žodžius, kurie skatino mylėti taip, kaip Jis moko.

Jei taip apsispręsimė, mums nereikės rūpintis savo ateitimi. Mums nereikės planuoti, kaip turime siekti to dvasinio gyvenimo pažangos. Gyvenimo vanduo, kurį Jėzus duoda, padės mums dvasiškai augti ir bręsti šventume. O svarbiausia, ką mes privalome daryti, yra tai, kad turime būti Jam ištikimi visu nuoširdumu.

Iš anglų kalbos išvertė Kostas Paulius

mumyse, už dievišką mūsų buvimo kryptį, apsi-
reiškančią meile.

Štai kodėl labai suprantamas tas pirmas Kristaus reikalavimas ir pagrindinis reikalavimas, kurį Kristus paskelbė, atėjęs pasaulin. Tai buvo išsižadėjimas savęs. Ir pagrindinė Kristaus mokslo nuotaika — tai nukreipti savo žvilgsnį į kitą, save peržengti, save tiesiog paslėpti. O save paslėpti, save peržengti — tai reiškia ir nugalėti pašokusį pyktį, ir nekeršyti. Tai ir netrimituoti, jei kam pasisekė padaryti gera. Save paslėpti, save peržengti, tai reiškia ir save slėpti nuo žmonių akių, ir tiktai pačiam Dievui atsiskleisti. Juk reikalavimas nekaupiti turtų ir yra pastanga savo žvilgsnį pasukti nuo savęs į kitus.

Tad savimeilė yra pagrindinis žmogaus priešas. Ji ne kartą slepiasi po gerais darbais, po “išmalda”, po pasninku, po malda. Savimeilė dažnai apsivelka religijos rūbu, kad lengviau būtų palaidota pati religija. Savimyla net gali būti nepažeidęs nei vieno iš dešimties Dievo įsakymų, tačiau, jeigu jis nukreipė savo žvilgsnį nuo Dievo, kuris vadinasi artimu — reiškia jis nukreipė akis nuo pačios aukščiausios Būybės. Tuo pačiu *sulaužė* patį didžiausią įsakymą. Savimyla gali kitam padėti visai ne iš širdies, ne iš meilės, o kad jam dėkotų, jį liaupsintų, ar jam paklustų. Savimyla kitą padaro savęs, kaip “geradario”, vergu.

Juo labiau žmogus myli save, tuo labiau jis nekenčia kitų. Ir priešingai: juo labiau žmogus nekenčia kitų, reiškia, kad tuo labiau jis save myli. Savimeilė aplinkos atžvilgiu virsta abso-
liutine tyla. Savimyla nebešaukia ir nelaukia iš kitų atsiliepimo. Savimylas būstas yra uždaras, jis nebūna *drauge*. Jis būna vienas vienišas. Visa, kas yra šalia jo, jam neturi gilesnės prasmės. Savimeilė — tai Jėga atgal nuo būties. Tai jėga į save ir savimeilė savaime virsta jėga, kuri ardo mumyse panašumą į Dievą. Savimeilės apspręsta būtybė yra Dievo priešingybė giliausiu Jo paneigimu. Žmogus gali autentišku ateistu tapti tik savimeilės atveju, nes savimeilė yra greičiausias Dievo atmetimas — ne protu, ne teorija, bet pačia savo buvimo linkme. Savi-

meilė yra pilnutinis ateizmas. Ji yra priešara meilei, kaip kūrybinei jėgai buvimo linkme. Savimeilė — tai nusigręžimas nuo kitų Dievo sukurtų būtybių, panašių į Jį. Ji atkerpa žmogų nuo buvimo drauge su kitais ir uždaro jį pačiam savyje. Savimeilė — tai ne dialogas, o gilus nepralaužiamas monologas, kalba su pačiu savimi. Ji užčiaupia lūpas bet kokiam šūksniui į aplinką. Savimeilei Dievo buvimas gali būti aiškus, tačiau savo buvimo kryptimi jis Dievą neigia.

Po Nerono persekiojimų sekė Domicijano persekiojimai. Štai šitokiu momentu susidarė tokia ypatinga padėtis, iš kurios kilo Jono Apreiškimas.

Apreiškimas — tai paguoda, tai sustiprinimas, tai viltis. Toji viltis tai, kad pasaulio Valdovas vis tiek yra Kristus, kurio rankose visa valdžia ir galia, ir kad Jis nugalės. Paguoda ir viltis tokiu būdu, kad visa, kas žemėje vyksta, yra laikina, tai pereinamasis laikotarpis, tai tik preliudas, tik įžanga į tikrąjį gyvenimą. Krikščionių supratimu viltis glūdi ne netikėtame stebukle, o pačiame tikėjime, kuris remiasi duotu Pažadu.

O kas ta Dievo karalystė, kurion kviečia įsikūnijęs Kristus?

Toji Jėga, iš kurios Kristus buvo atėjęs pasaulin — tai dieviškoji *Galia*. Ir šita Galia, kuri palaikė Kristų, buvo ta pati, kuri nužengė apaštalams. Dabar šitoji Jėga, kurioje veikė Kristus, apsiautė juos su tokia pat gyvenimo sfera. Meilė viens kitam nepajėgia užgimti be Dievo įsikišimo. Štai kodėl Dievas pats save — Meilę žmonėms dovanoja. Tai Jo malonė. Kaip ir pati gyvybė, taip ir ši Dovana, ši Malonė niekieno iš žmonių neužsitarnauta. Į istoriją ir į kūriniją įsiveržė gyvoji Dievo jėga.

“Dievo karalystė” — tai žmonių širdžių meilės būsena. Tai ir “naujasis žmogus”, tai ir “naujoji žemė” tai ir “naujasis dangus”. Toji “Dievo karalystė” buvo neįmanoma be Kristaus įžengimo į istoriją. Kristaus įsikūnijimas atnešė galimybę į šią Dievo karalystę įeiti, patekti. Taip skelbia Jėzus, taip ragina, taip žada ir stebuklus daro... Jis aplink save sėja

KNYGOS

Kazimieras Ambrasas SJ. **TABORO KALNO ŠALIS.** Išleido Lietuvių katalikų mokslo akademija prel. Juozo Prunskio lėšomis 1995 m. Dailininkas Aloyzas Janulis. Nuotraukos autorius. Redaktorės — Jadvyga Kardelytė ir Liuda Sidarienė. Spaudė Adomo Jakšto spaustuvė, Girelės 22, 4230 Kaišiadorys. 104 psl., kaina sutartinė.

1993 m. išsipildė autoriaus sena svajonė — aplankyti Šventąją Žemę. Jis ten praleido Velykas ir Didžiąją savaitę. Prisipažįsta, kad “įspūdis — nenusakomas, į kelias knygas nesudedamas. Visą gyvenimą apie tai gali rašyti. Juk čia Alyvų kalnas, Getsemanė, Betliejus, Nazaretas, Kana, Kafarnau-mas, o kur dar Golgota, Kristaus kapas, visa Jeru-zalė ir kitos brangios šventos vietos. Jei jau Vil-nius — akmens knyga, tai ką sakyti apie šį miestą!

Grįžęs Romon, negalėjau nurimti... Radijui pradėjau rašyti atskiromis temomis. Ši tą pasiūs-

davau į Lietuvą spaudai... Temų netrūko, todėl rašyti vis nesilioviau, nors ne viską panaudojau. Jau Monrealyje šovė mintis pasiūsti rankraštį į JAV, į Putnamą, kasmet vykstančiam religiniam konkursui; čia jis laimėjo dr. prel. J. Prunskio pre-miją. Kadangi per tiek metų neturėjome jokios li-teratūros apie Šventąją Žemę, tai čia bandyta bent trumpai papasakoti, kas paties girdėta, išgyventa, nors nelabai drąsu rašyti apie šias nuostabias vie-tas”.

Algirdas Paliokas SJ. **MEILEI PASIBEL-DUS.** Knygą išleido “Caritas” 1995 m. Kaune prel. dr. J. Prunskio lėšomis. Redaktorė A. Pribušauskaitė. Viršelis S. Petrėnienės. Knygoje panaudotos A. Kezio, A. Kairio, F. Kerpausko, A. Macijausko nuotraukos. Spausdino Morkūno spaustuvė, Studentų 54, 3031 Kaunas. 120 psl., kaina sutartinė.

Šioje nedidelėje, bet vertingoje knygelėje surinkti autoriaus straipsniai, 1991 ir 1992 m. spausdinti žurnale “Caritas”. Tai straipsniai draugystės, meilės ir šeimos tematika, skirti ypač jaunimui. Juose autorius atvirai nagrinėja jaunimą dominčius klausimus. Daugeliui ji, be abejo, patiko ir padėjo susiorientuoti bręstančių mer-gaičių ir berniukų problemose, bet atsirado ir tokių

meilę — štai kokie Jo stebuklai. Jie daromi ne kitiems nustebinti, ne savo dieviškajai galiai pademonstruoti, jie daromi iš meilės. Tik su Kristaus atėjimu atidengiama Dievo karalystė, Dievo viešpatija, kurią privalo kurti Jo kūriniai, apdovanoti dievišku panašumu į Jį.

Dievo karalystė, Dievo viešpatija, tai tokia tvarka, tokia viešpatija, kur Meilei — centrinė vieta! Ir su Jėzumi iš Nazareto prasidėjo nauja era žmonijos istorijoje. Su Jo atėjimu pasitvirtino pranašų žodžiai, pasakyti apie Jį: Jis — Mesijas, pasiuntinys iš dangaus tam, kad išlaisvintų žmoniją iš blogio pančių, iš biologinio egoizmo tinklo. Tai “naujoji sutartis”, tai — “Naujoji Sąjunga” — Meilės Sąjunga, kuri realizuojama Jėzaus gyvenimu, visa Jo veikla, nepelnytai iš žmonių patirta neapykanta, žiaurumu, kančiomis, mirtimi. Dievo viešpatija, Dievo karalija — tai dangus, sujungtas su žeme, tai žmogus, paniręs ne gyvuliškuose instinktuose, o įjungtas į dievišką meilės gyvenimą Kristaus dėka.

“Viską galiu su Tuo, Kuris mane stiprina”.

Tos naujos Sąjungos su dangumi užuomazga ir buvo negausi krikščionių bendruomenė, de-ganti tarpusavio ir Dievo meile, toji trapi ir bebaimė pirmoji Bažnyčia, kuri amžių raidoje taps visuotine Bažnyčia. Su Kristaus sudaryta sąjunga mes visi — visa žmonija tapome panardinti dieviškoje Meilėje. Paulius aeropage pasakys: “Jame mes gyvename, judame ir veikiamo”. Šiuos žodžius jis pasakys apie Kristų. Paulius šioje Meilėje ir pakelia vargus ir nesėkmes, susivaldo, kitų elgesį vertina ir įspėja.

ŠEIMA

Motina — Dievo talkininkė

Bernadeta Miliauskaitė-Harris

Kardinolas Mindszenty apibūdino motiną kaip didingiausią Dievo kūrinį, nes joje prasideda ir vystosi amžina siela. Motinos pareigos nepasi-
baigia su vaiko pagimdymu. Prasideda auginimo, auklėjimo darbas. Motina yra pirmoji, kuri atskleidžia vaikui Dievo meilę ir jį išmoko, kaip apsaugoti sielą nuo nuodėmės ir laimėti amžinąjį džiaugsmą danguje. Lietuvos motinos pasiaukojimas išauklėti sąmoningus, tikinčius lietuvius yra gražiai išreikštas medžio skulptūroje "Vargo mokykla". Atsisėdus prie ratelio, motina moko vaiką skaityti lietuviškai iš tų laikų uždraustos knygos. Kas būtų atsitikę, jei tos motinos būtų savo norus pastatę į pirmą vietą ir atsisakę vaikų auklėjimo? Nebūtų išlikus lietuvių kalba ar katalikų tikėjimas.

Deja, šių laikų utilitarinėje kultūroje žmogus traktuojamas kaip daiktas. Paplitus galvosena, kad vaikų gimdymas ir auklėjimas trukdo tėvų laisvei. Popiežius Jonas Paulius II savo laiške, šeimoms rašytame 1994 metais, patvirtina, kad tikroji laisvė nėra leidimas savivaliauti bet atlikimas savo pareigų su meile.

Šiais laikais Amerikoje trūksta meilės, pasiaukojimo. Daug motinų stato savo norus į pirmą vietą. Pagimdę kūdikius, jų auklėjimą dažnai perduoda dienos apsaugos centrams, kad jos galėtų ieškoti atpildo profesijoje. Minėtame laiške Šventasis Tėvas pabrėžia, kad motinos rūpestis savo šeima yra pats svarbiausias darbas, kuris gali būti prilygintas prie bet kokios profesijos. Be motinos namuose vaikai grįžę iš mokyklos sėdi prie televizijos ekrano, kuriame mato žiauriausias programas. Vietoj tėvų įskiepytų dorybių, jie įsisąmonina nedorybes. Pavirsta žudikais, vagimis. Šėtonas džiaugiasi, stebėdamas, kad sekasi planas suardyti šeimas.

Tai matydama dangiškoji Motina Marija skuba gelbėti pasaulį iš to baisaus pavojaus. Ji apsi-
reiškia šiais laikais įvairiose pasaulio vietose: Medjugorje, Venezueloje, Afrikoje. Pasirodė ir Amerikoje, kur šeimos reikalingos ypač daug pagalbos. Marija su Kūdikieliu Jėzumi apsiereiškė 1987 metais nuo vasario iki rugpjūčio jaunai 30 metų motinai su trimis vaikais: septynerių, trejų ir vienerių metų amžiaus. Jos vardas ir gyvenvietė buvo viešai neskelbiami, kad nepakenktų dar mažamečiams vaikams. Ji vadinas "Mariamante" — tai Marijos mylėtoja. Marijos prašoma, ji tiksliai užrašė viską, ką jai buvo sakiusi. Užrašai buvo patikrinti įvairių katalikų teologų ir atitinka Bažnyčios reikalavimus. Nieko neigiamo nebuvo surasta. Jie yra išspausdinti knygelėje "The Apostolate of Holy Motherhood". Turi Bažnyčios pirmatur.

Perskaitę knygelę, sužinosim, jog Marija nori, kad visos motinos suprastų motinystės svarbumą. Vaikai yra didžiausias turtas ir turi būti pirmoje vietoje. Marija liūdi, kad tiek daug motinų apleidžia savo pareigas, net žudo negimusius kūdikius, kad įsigytų kuo daugiau medžiaginių turtų. Vietoj

vyresnio amžiaus skaitytojų, ypač moterų, apkaltinusių autorių pornografija. Toks kaltinimas buvo mestas ne kartą ir "Laiškams lietuviams", kai atvirai nagrinėjome jautrias jaunimo problemas.

Tikime, kad dėl tų kaltinimų autorius tik pasi-
juoks ir nenustos toliau rašyti tomis aktualiomis

temomis. Tokių jo rašinių labai laukia ir "Laiškai lietuviams".

LITUANUS. Vol. 42, No. 1. Šį numerį redagavo Antanas Klimas. Redakcijos ir administracijos adresas: Lituanus, 6621 S. Troy St., Chicago, IL 60629-2913.

Didieji Pažaislio vartai.

J. Grikenio nuotr.

jų reikalinga krauti dvasinius turtus, kuriais galėsime džiaugtis paskutinio teismo dieną, stovėdami Kristaus akivaizdoje, prasmingai praleidę gyvenimą šiame pasauly.

Marija prašo motinas nepasiduoti šėtono vilionėms, kuris siūlo naudotis šio pasaulio malonumais. Kasdieniniai namų darbai, atlikti su meile, yra daug vertingesni Dievo akyse negu dideli atlikti viešumoje. Marija Betliejuje ir Nazarete nesiekė savo garbės, bet džiaugsmingai augino Kūdikėlį Jėzų. Šių dienų pasaulis yra atėmęs visą džiaugsmą iš motinystės ir pavertęs ją našta. Motinos neturėtų atiduoti savo kūdikių auklėti kitiems, nes svarbiausios gyvenimo pamokos išmokstamos tik namuose.

Kūdikėlis Jėzus irgi pasirodė. Jis kviečia šeimas nugalėti šių laikų nepadorumą, kuris spraudžiasi į jas iš visų pusių. Tėvus ragina prižiūrėti dukras, kad tinkamai rėdytųsi. Jie nekreipia dėmesio ir daug kartų patys duoda blogą pavyzdį. Ieško tik malonumų ir neturi jokio atsparumo pagundoms. Reikia apsiginkluoti malda, ypač į Šven-

čiausiąją Jėzaus Širdį, dažnai eiti išpažinties, dalyvauti Mišiose ir priimti šv. Komuniją. Šventasis Tėvas savo laiške taip pat patvirtina, kad susitakinimo sakramentas ir Eucharistija turi labai didelę galią nugalėti visą blogį. Jis suramina šeimas, rašydamas, kad nereikia bijoti, nes Gerasis Ganytojas yra su mumis. Reikia sekti Jį, nes Jis veda teisingu keliu.

Marija kviečia šeimas praleisti daug laiko kartu, ypač kartu melstis. Įdomu, kad viena naujenybė, kuri vis darosi populiaresnė išpildo šį prašymą ir stiprina šeimas. Tai "homeschooling" — neakivaizdinė mokykla. Vis daugiau tėvų moko savo vaikus namuose užuot siuntus juos į mokyklą. Priežastys įvairios: per didelės klasės viešose mokyklose, mokytojas negali visus lygiai išmokyti. Viešos mokyklos nemoko tikėjimo tiesų. Tėvai nenori, kad jų vaikai būtų mokomi apie seksą, įvairias gimdymo kontrolės priemones ir apie homoseksualizmą, kaip priimtina gyvenimo būdą. Daug motinų, kurios pasiaukvoja mokyti vaikus namuose, patvirtina, kad tai sustiprina šeimą. Tiki, kad tai tikra Dievo duota dovana žmonėms.

Vaikų mokymas namuose reikalauja tokios meilės, apie kurią šv. Paulius rašo savo pirmame laiške korintiečiams. Meilė, kuri yra kantri, nepavydi. Meilė, kuri neieško savo naudos, kuri visa pakelia, visa ištveria. Šventasis Tėvas pripažįsta, kad nėra lengva taip mylėti, bet tokia meilė reikalinga, nes ji duoda šeimai tvirtą pagrindą.

Tai vilties ženklas, kad po truputį motinos pradeda grįžti "prie ratelio", kaip praeities lietuvė motina. Ratelio vietą perėmęs stalas, aplink kurį šeima susėdus mokosi ne tik mokslo, bet meilės, dorybių ir tikėjimo tiesų. Tik motinai, Dievo padėjėjai, sąžiningai ir su meile atlikus savo pareigas, sustiprės šeimos ir pasaulis nusigręš nuo blogio.

"The Apostolate of Holy Motherhood" yra svarbi knyga. Galima įsigyti pas leidėjus: The Riehle Foundation, P.O. Box 7, Milford, OH 45150. Tai pelno nesiekianti labdaringa organizacija, kurios tikslas yra išleisti ir platinti katalikišką literatūrą. Perskaitytę ją ir Šventojo Tėvo laišką, šeimos ras daug paramos ir padrąsinimo šiais laikais.

KALBA

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS SJ

Lietuviškas žodi, kur tu?

Nijolė Jankutė

*“Gimtoji kalba žmogui duota
kaip veidas. Jos pakeisti negalima.
Ją reikia nuolat prižiūrėti”.*

(Iš laikraščio “Kupiškėnų mintys”)

Kada Lietuvoje dirbama, važinėjama, planuojama ne pagal tvarkaraštį ar dienotvarkę, bet pagal “grafiką”, kada jau valgomas “lančas”, nebe priešpiečiai, ir namuose nebėra prieškambarių, tik “holai”, norisi su Šekspyru atsidusti: “Kažkas genda Danijos (mes sakykim — Lietuvos) karalystėje...” O genda (tiksliau pasakius — gadinama) pats brangiausias Lietuvos ir visų lietuvių turtas — mūsų gražioji kalba.

Būdama rašytoja ir labai vertindama lietuvišką žodį, noriu pasidalinti mintimis kalbos teršimo tema. Ši tema darosi vis aktualesnė ir populiarnesnė užsienio lietuvių tarpe, o taip pat ir Lietuvoje.

Nesakau, kad lietuvių kalba turėtų būti “nušvarinta” iki “tolimačio” vietoj televizijos, “tolikalbio” vietoj telefono ar “stenoraščio” vietoj stenografijos, nors, pvz., vokiškas “Fernseh”, “Fernsprecher”, net “Rundfunk” arba angliškasis “shorthand” nepastato tų kalbų į senoviškų atsilikėlių eilę. Esu, be to, prieš grynutėlius “purvabrydžius”, vadinu juos kaliošais, nors šie abu žodžiai — tikri kalbos “kupranugariai”.

Tų gremėzdiškų kalbos kupranugarių — svetimžodžių, barbarizmų — apstu dabartinėje Lietuvos spaudoje. Tai ištisa naujakalbė, atrodo, jau

įleidusi šaknis, ir jaunėsiosios kartos priimama už “tikrą pinigą”.

Ta naujakalbė labiausiai ryški Lietuvos periodikoje. Nuo “Lietuvos aidų” iki “Respublikos” ir daugelyje laikraščių-žurnalų mirga marga *analai, destrukcija, koncepcija, permanentinis, adekvatus, stresas, imidžas, monstras, lyderis, aisbergas, nacija* ir panašūs tarptautiniai bei angliški žodžiai su lietuviškomis galūnėmis. Tokie posakiai kaip “valdžios kolapsas”, “vyno degustuotojai”, “permanentinis stresas sukelia suicidiškas tendencijas” — sukeltų juoką, stebint “Antro Kaimo” vaidinimą, bet tokius sakinius skaitant laikraščiuose (ir ne humoristiniuose), sukelia rūpestį lietuvių kalbos ateitimi.

Su šuoliais augančia technika, su naujais išradimais — atradimais visose mokslo srityse pasaulio kalbos, gal išskyrus tik angliškąją, pergyvena savotišką krizę — žodžių ir terminų stoką naujiems daiktams, veiksmams, naujoms gyvenimo apraiškoms.

Nors visais laikais kalbos kito, susidarydamos naujus žodžius arba juos pasiskolindamos ir savitai prisitaikydamos, tačiau toji apykaita vykdavo lėtai. O dabar, per paskutinį 50-metį, komunikacijos priemonėms “suspaudus” žemės rutulį į 24 valandas nesutemstantį TV ekraną, kalbos nespėja “krikštyti” naujų išradimų—atradimų. Daugiausiai jų ateina jau su angliškais vardais, nes JAV pirmauja technikoje. Kitoms kalboms belieka tik prisegti prie jų kokią galūnę ir savitą ištariamą, ir taip atžygiuoja kalbos kupranugarių karavanas. Tas karavanas smarkiai žygiuoja postkomunistiniuose kraštuose, nes viskas iš “uždraustųjų Vakarų” jiems dabar atrodo teigiama ir tobula. Visa tai, žinoma, mums menka paguoda, nes tie vakarietiški barbarizmai alina mūsų kalbą — seną, turtingą, lingvistų didžiai vertinamą, pasiaukojusių kalbininkų, rašytojų, knygnešių su didelėmis pastangomis ir meile išgelbėtą nuo visiško pražuvimo 19-ame šimtmetyje.

Ankstyvieji lietuvių kalbos gerbėjai ir globėjai — rašytojai Mažvydas, Donelaitis, Poška, S. Daukantas, vyskupas Valančius ir Baranauskas — įvedė užguitą lietuvišką žodį į nemarią literatūrą, o mūsų garsieji kalbininkai — Jaunius, Būga, Bal-

čikonis, Jonas Jablonskis — nugalėjo milžiniškus sunkumus, valydami kalbą nuo barbarizmų gausybės, surasdami svetimžodžiams atitikmenis pagal kalbos taisykles, o naujoms sąvokoms — tinkamus naujadarus. Lietuvių kalbai Jonas Jablonskis paskyrė 50 savo gyvenimo metų ir per tą laiką, kaip LE pažymėta, „lietuvių kalbą jis padarė tobulu įrankiu, tinkančiu net subtiliausiems minties niuansams reikšti“. Jis padėjo pagrindus mūsų bendrinei kalbai ir nurodė kelius jos tobulinimui.

Ir taip šitų nepaprastų asmenų, ypač Jablonskio, dėka vietoj nedėlios gimė savaitė, vietoj zerkolo — veidrodis, vietoj adynos — valanda, vietoj abrozdo — paveikslas, vietoj pančiakos — kojinė ir t.t. Manau, daugelis esam girdėję pasakojimą, kaip Jablonskis mokė žydus krautuvinius neparduoti „sierčikų“, kol neišmoks paprašyti degtukų.

Negaliu atsistebėti šių lietuviškų žodžių tikslumu ir grožiu! Koks buvo išradingas ir išmintingas tas Rygiškių Jonas bei kiti kalbininkai, davę oxygenui vardą — deguonis, hydrogenui — vandenilis, komercijai — prekyba, industrijai — pramonė ir net organizmo celei — ląstelė.

Su didelėmis pastangomis ir dideliu pasiaukojimu lietuvių kalbai buvo padėti pagrindai ir nurodyti tobulinimo keliai, kuriais noriai ėjo pirmojo nepriklausomybės laikotarpio mokytojai, rašytojai, žurnalistai. O kaip dabar? Kaip dabar pas mus, užsienio lietuvius? Ir kaipgi Tėvynėje?

Pusšimtį metų gyvendami svetur, dažnai dejuojam lietuvių kalbos mūsųose suprastėjimu (teisybė), netikslia vartoseną (teisybė), svetimų kalbų įtaką (teisybė). O prisiminkim, kaip dar prieš penkerius metus pasigedavom „tikrosios“ lietuvių kalbos, nuo kurios buvome atskirti geležine uždanga. Ir štai — uždanga subyrėjo, ir štai atsidarė mums langai į šimtus Lietuvos laikraščių bei knygų! Ir... keistų staigmenų jie mums atvėrė — tarptautinių žodžių ir grubių barbarizmų gausybę gožte gožte lietuvišką žodį. „Mytingai“, „lyderiai“, „mačai“ ir „šortai“, dėl kurių vartojimo mes barėm savo vaikus, kuriuos gujo lauk šeštadienio mokyklų mokytojai ir stovyklų vadovai, dabar klestėte klesti Lietuvos rašytojų knygoose, redaktorių vedamuosiuose, žurnalistų straipsniuose, kaip savaime suprantami, lygiateisiai žodžiai ar posakiai. Staiga

Pažaislio bažnyčios fragmentai.

J. Grikenio nuotr.

pamatėm, kas atsitiko lietuvių kalbai Lietuvoje sovietmečiu.

Kad mokslinė literatūra negali ir gal neturi apsieiti be tarptautinės terminologijos, yra vienas dalykas, bet kai spauda, skirta paprastam skaitytojui (kokių, logiškai galvojant, valstybėje yra daugiausia), ne kokios nors srities specialistui, margoja tokiais sakiniais, kaip „natūralus kontaktas adekvačiai kvalifikuoja kalbos charakterį“, „kondicija konfliktui“, „personalinis stresas“, „kvescio nuoti proceso unikalumą“, „ispūdinga instaliacija“, „forsuota internacionalinė ekspresija“, arba tam eiliniam skaitytojui eilinėje spaudoje pateikiama „asociacija ar alijansas“ vietoj sąjungos, „monstras“ vietoj pabaisos ar baidyklės, „nacija“ vietoj tautos ir t.t. nuo A iki Z iš angliško žodyno, kyla klausimas, ką galvoja taip rašantieji? Ar tuo norima parodyti didelį išprusimą, išsilavinimą? Ar tarptautiniai žodžiai būtinai išreiškia mintį tiksliau negu lietuviškieji atitikmenys? Ar svetimžodis su lietuviška

galūne glosto rašančiojo savimeilę, sukeldamas pavydų skaitytojo susižavėjimą? Ar paprasčiausiai kitaip, t.y. lietuviškai rašyti nebesistengiama, nebemokama? “Negi gimtoji kalba mums duota tam, kad iš jos pasityčiotume”? — klausia susirūpinę Lietuvos laikraščių skaitytojai.

Tačiau nesinori į visa tai žiūrėti beviltiškai. Ta nemalonia naujakalbe tariant, “negaukime ekstremalaus šoko ir personalinio streso, nes tie inovaciniai išsireiškimai netaps permanentiška lietuvių kalba!” Lietuvoje kalbos kokybe jau susirūpinta. Jau yra priimti įstatymai šiuo reikalu. Jau rajonų laikraščiuose įvedami kalbos kampeliai, rašoma, kad būsią net piniginės baudos kalbos normų neišlaikantiems verslininkams savo skelbimuose ir pan. Jau atkreiptas dėmesys į Lietuvos TV, kur kartais vartojama labai užteršta kalba.

Žinoma, ar tie įstatymai ir tos pastangos bus vaisingos, parodys ateitis. Be abejo, Lietuvoje yra daug ir kalbininkų, ir žurnalistų, ir mokytojų, kuriems ši užterštos kalbos problema yra svarbi ir spręstina. Mes galime ir turime linkėti jiems sėkmės! Reikia suprasti, kad po 50 metų sovietinio režimo, niveliavusio pavergtas tautas ir jų kalbas į vieną “plačiąją socialistinę tėvynę”, paliko skaudžias žaizdas visur, taip pat ir kalboje. Ir negreit jos užgis. “Lietuva — tai ilgo bėgimo lenktynės”, — rašo “Drauge” (95.09.23) Vaiva Vebraitė. Tačiau bėgti reikia, kad tą maratoną laimėtume. Ne tik jiems ten, bet ir mus čia. Mums, 50 metų gyvenantiems Vakaruose, taip pat sužalojo lietuvių kalbą. Svetimų kalbų įtaka nupešiojo ją iki vadinosios “virtuvinės”: ir suknelę, ir kelnes, ir batus, ir kaklaraištį “užsidedam”, turime “gerus laikus”, kalbame “ant telefono” ir sumokame “bilą”; jau nėra viešnių, tik svečiai, nežiūrint, kad būtų tik moterys.

Tai čia tik mūsų vyresniųjų amerikietiški posakiai, apvilkti lietuviškais žodžiais. Jaunesniųjų ir jauniausiųjų kalbos reikalai dar blogesni. Manau, būtų nerealu pageidauti kalbos grynumo ir taisyklingumo iš tų, kurių lietuvių kalba, nors ir

gimtoji, bet, gyvenimui diktuojuojant, tik antroji. Tačiau galime ir turime džiaugtis, kad ji po tų 50 metų svetur antroje ar trečioje kartoje dar labai gyva! O ypač džiugu, kad užsienio lietuvių knygoje bei periodikoje yra daug mažiau tų svetimų gremėzdų ir “kupranugarių” su lietuviškomis uodegomis, negu Lietuvoje. Dar pas mus lėktuvai skraido pagal tvarkaraščius, posėdžiai vyksta pagal darbotvarkę, o ne pagal “grafikus”. Dar mes mėgstame patogumą, o ne “konfortą”. Dar mes atgaiviname, o ne “reanimuojame”.

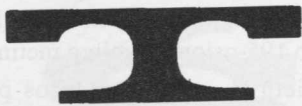
Be abejo, visi trokštame, kad Lietuvoje kalbos apvalymas vyktų kuo sėkmingiausiai. Nors “Dabartinės lietuvių kalbos žodynas” turi ir svetimų žodžių bei barbarizmų nuo “abažūro” iki “zondo”, tačiau jie vartotini “savo laiku, savo vietoje ir savo skaitytojams”, kaip sako mūsų žinomas žurnalistas, daugelio knygų autorius Bronys Raila. Anot jo, “didžiama tų žodžių netinka ir nereikalingi laikraščių skaitytojui. Įpratint žmogų laikraštį skaityti su žodynu rankoje... labai naivi fantazija. Argi iš tikrųjų būsim “vakarietiškesni” ir “kultūringesni” rašydami ‘susikonsteliavo komplikuota situacija’, negu ‘susidarė kebli padėtis’?”

Čionykštė lietuviška spauda yra mūsų stiprybė. Ją tausokime, gerbkime ir globokime, kad neįsibrautų į ją “naujakalbė”, kad iš didelio rašto neišeitumėm iš krašto, kaip atrodo, kartais nutinka ir Lietuvoje, ir čia, kaip, pvz., viena mūsų radijo valandėlė jau pavadino savo programą “Piko valanda”. Deja, “pikas” čia ne pikų tūzas...

Tegu mūsų rašytojai, redaktoriai ir žurnalistai vartoja vėsintuvus, skaidres, dienotvarkes, įtampas, patogumą, pramonę, prekybą, sąjungą, tautą, varžytines ir t.t., kad Būgai, Jablonskiui ir kitiems lietuvių kalbininkams, tiek daug mums davusiems, būtų ramu vėlių suolelyje pas Praamžį ilsėtis.

(Šia tema autorė kalbėjo Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos susirinkime.)

1993 m. Panevėžio mieste buvo įsteigtas kun. Alf. Lipniūno kultūros centras, prisiglaudęs vysk. K. Paltaroko katalikiškos vidurinės mokyklos patalpose. Pagrindinės veiklos kryptys ir uždaviniai, jaunimo evangelizacija, tautinė, labdarinė veikla, akademinės valandos.

TĖVYNĖJE

Paruošė MARIJA A. JURKUTĖ

VIENTELĖ LIETUVĖ PELNIUSI TARP- TAUTINĮ "ŠYPSENOS" ORDINĄ

Lankantis menininkų Samulevičių namuose, jausdavaisi tarsi muziejuje. Avikailio žaislai – skulptūrėlės pralinksmindavo visus, nes jie visai nepanašūs į pagamintus fabrikuose – kiekvienas turi savo charakterį. Vieni gudročiai, kiti vargani žio-
pliukai, išdidūs ir ramūs pesimistai, drąsuoliai ir bailiai.

Kai rusų žurnalas "Rabotnica" išspausdino straipsnį apie Stasę Samulevičienę ir jos sukurtų žaislų nuotraukas, menininkė gavo kelis tūkstančius laiškų. Jie netilpdavo į pašto dėžutę. Dažname laiške buvo prašoma atsiųsti patikusį žaislą. Visus laiškus grupavo sūnus Raimundas, atskirai dėjo tuos, kuriuose nieko neprašoma. Tokių buvo ne daug. Jeigu kas rašė, jog sergantis vaikas žurnalą laiko prie lovelės, nes jam patiko žaislai, tokiems autorė išsiųsdavo ne tik žaislų, bet ir saldainių. Tautodailininkės namuose didžiausias turtas – žaislai ir daugybė knygų. Be sūnaus dramaturgo Raimundo, čia gyvena dar ir trečias menininkas – dailininkas Antanas Samuolis-Samulevičius (menininkės vyro brolis). Jo paveikslų reprodukcijos spausdinamos garbingiausiuose meno žurnaluose. S. Samulevičienė dėl to labai džiaugėsi ir iš pasakutiniųjų stengėsi Jonavos r., Raulių k. atstatyti dailininko A. Samuolio dirbtuvę-klėtelę. Jos svajonės išsipildė – dabar čia įkurtas muziejus. 1935 m. už savo kūrinius menininkė buvo apdovanota aukso medaliu. Už jį reikėjo pačiai sumokėti, todėl medalio ji ir neturėjo, o tik pažymėjimą apie šį apdovanojimą. "Šypsenos" ordiną tautodailininkė didžiavosi, nes tai garbingas tarptautinis apdovanojimas, įsteigtas Lenkijoje. Jį skiria vaikai suaugusiems už darbus, kurie priverčia nusišypsoti.

Daugelį metų menininkė draugavo su Kauno Palemono mokyklos mokiniais ir mokytojais. Dešimt metų čia veikė menininkės darbų paroda. Mokiniai taip pamilo menininkę, kad iki šiol lankosi jos namuose. Tautodailininkei mirus, nešė jos karstą, dabar nuneša gėlių ant kapo. Ji kaip magnetas traukė žmones, spinduliavo savo širdies šiluma. (Lietuvos aidas Nr. 36).

UŽUTRAKIO DVARO ANSAMBLIS–VALS- TYBĖS REPREZENTACINĖMS REIKMĖMS

Kai kurie buvusio Užutrakio dvaro ansamblio pastatai, esantys Trakų istorinio nacionalinio parko teritorijoje, bus pritaikyti valstybės reprezentacinėms reikmėms. Tarp šių pastatų – centriniai rūmai, tvartas ir karvidė, du gyvenamieji namai bei vežiminė.

Kultūros ministerijos Kultūros vertybių apsaugos departamentui pavesta parengti Užutrakio buvusio dvaro ansamblio reglamentą ir iki birželio 1 dienos pateikti Lietuvos Vyriausybei siūlymus dėl pastatų panaudojimo. (Lietuvos aidas Nr. 18)

"VAIKO TĖVIŠKĖS NAMUOSE" JAU KLE- GA VAIKIŠKI BALSAI

Marijampolės socialiniame centre "Vaiko tėviškės namai" jau gyvena 50 berniukų ir mergaičių. Penkios jų šeimos – po 10 vaikų kiekvienoje – yra užėmę 5 namus. Kiti 3 šeimyniniai namai jau baigiami įrengti. Čia apsigyvens 30 vaikų su savo motinomis auklėtojom. Statomi dar 4 – jau paskutiniai – šeimyniniai namai vaikams ir du namai darbuotojams bei svečiams. Projektuojamas vaikų darželis. Į jį bus priimti ir apylinkės ūkininkų vaikai. Monsinjoras V. Kazlauskas mano, kad dar būtinai reikėtų sporto bei susirinkimų salės, direktoriaus namo, administracijos pastato. Reikėtų į šį socialinį centrą įjungti ir senelių – pensininkų namus.

Atskiri namai bus pavadinti aukotojų–garbės savininkų ir garbės šeimyninkų vardais. Dvieju namų garbės savininkai yra Kanados lietuviai, kurie per Kanados lietuvių katalikų moterų draugiją nuo pat pradžios uoliai rėmė "Vaiko tėviškės namų" projektus. Trečio namo garbės savininkas yra žurnalistas, rašytojas Algirdas Gustaitis. (Tėviškės žiburiai Nr. 2)

KIEK IR KOKIO TURTO ESAMA LIETUVOJE.

Pernai pirmąkart įvertintas nacionalinis Lietuvos turtas – materialinės gėrybės bei išžvalgyti gamtos ištekliai. Ši 130 milijardų litų įvertintą turtą valdo valstybė ir privatūs asmenys. Kiekvienam Lietuvos gyventojui tenka po 35 tūkstančius litų.

Statistikos departamente sužinota: gamtos ištekliai – žemės fondas, į kurį įeina žemė, miškai, vidaus vandenys ir naudingosios iškasenos bei požemio vandens ištekliai.

Didžiausią nacionalinio turto dalį, 27,2 proc., sudaro išžvalgytos ir naudojamos naudingosios iškasenos – klintys, anhidritas, dolomitas, opokas. Antroje vietoje pagal vertę – žemės fondas, įkainotas pagal Žemės kadastro duomenis.

Naudingųjų iškasenų vertė apskaičiuota pagal vidutinę lietuviškos naftos kainą – tona – 300 litų. Požeminio vandens ištekliai įvertinti 25 metams.

Beveik penktąją nacionalinio turto dalį sudaro įmonių ir bendrovių, 7,5 proc. – biudžetinis įstaigų ir visuomeninių organizacijų turtas. Mažiausia nacionalinio turto dalis (1,7 proc) Lietuvos banko oficialiosios atsargos – auksas, užsienio valiuta ir specialių skolinimosi teisių lėšos.

Statistikos departamento darbuotojai kol kas nežino, kaip įvertinti kultūros vertybes. (Lietuvos rytas Nr. 30)

ŽEMAIČIŲ VYSKUPŲ 195-OSIOS METINĖS

Sukako 195 metai, kai Kretingos rajone, Nasrėnų kaime gimė Motiejus Valančius (1801-1875). Jis mokėsi Vilniaus dvasinėje akademijoje, profesoriavo Vilniaus ir Peterburgo dvasinėse akademijose, buvo Varnių kunigų seminarijos rektorius, nuo 1850 m. iki pat mirties – Žemaičių vyskupas.

Žemaičių vyskupas steigė blaivystės draugijas, rūpinosi liaudies švietimu, organizavo parapiškes mokyklas, ragino kunigus dirbti šviečiamąjį darbą, stiprino katalikybę, parašė apie 70 šviečiamąjo pobūdžio pasakojimų ir apsakymų (brandžiausias „Palangos Juzė“), istorinį veikalą „Žemaičių vyskupystė“.

Motiejaus Valančiaus gimtinėje dabar veikia muziejus, pernai buvo pasodinta 200 ąžuoliukų, kad, švenčiant vyskupo 200-ąsias gimimo metines, oštų ąžuolų gairaitė.

Kretingoje įvyko konferencija, skirta Žemaičių vyskupo 195-osioms gimimo metinėms.

Apie lietuvių grožinės prozos pradininko, krašto šviesuolio, daug nuveikusio savo šalies labui, gyvenimą ir veiklą papasakojo filologijos mokslų daktaras, knygos „Vyskupo Valančiaus pastoracinė veikla“ autorius monsinjoras Petras Puzaras, humanitarinių mokslų daktaras docentas Alfonsas Matuzas. (Lietuvos aidas Nr. 39)

KĄ PASAKYTŲ VALANČIUS?

Biržų pieno perdirbimo bendrovės direktorius Vladas Songaila gavo laišką iš nacionalistų lyderio Vladimiro Žirinovskio. Rusijos Valstybės Dūmos Liberalų demokratų frakcijos vardu jis rekomenduoja įrengti EKO–93 M, kuriuo galima gaminti spiritą ir puikios kokybės degtinę „EKO–94“. Rusijos bendrovė „Konversija“ galinti pagaminti ir degtinės pilstymo, butelių užkimšimo ir etikečių klajavimo linijas. (Lietuvos rytas Nr. 25)

SALININKŲ GULBĖS

Prie Vilniaus, Salininkų gyvenvietės centre esančiuose tvenkinėliuose, jau keleri metai gyvena gulbių porėlė. 1995 m. jos išaugino aštuonis gulbiukus. Kadangi šios suaugusios gulbės skraidyti negali, tai rudenį, užšalus tvenkiniams, visa gulbių šeimynėlė sugaunama ir apgyvendinama specialiai įrengtoje patalpoje. Per visą žiemą jas globoja ir rūpinasi Salininkų komunalinės įmonės darbuotojai. Anksčiau padėdavo ir Salininkų vidurinės mokyklos mokiniai, kurie per įvairius renginius uždirbtus pinigų skirdavo gulbių pašarui. Šešis šiųmečius gulbiukus A. Krutkio vadovaujamas medžiotojų būrelis išvežė ir paleido į Elektrėnų marias.

Salininkų tvenkinių gražuolės mėgsta visi. Vasarą jas maitinti ateina ir seni, ir maži. Ne visa da gulbėms sekėsi užauginti gulbiukus. Prieš trejetą metų jų kiaušinius sudaužė paaugliai, o 1994 m., besigindama nuo palaidų šunų, perinti gulbė atšaldė kelis kiaušinius. Išskilo tik du gulbiukai. Pernai gulbės lizdą susisuko tvenkinio saloje. Nors išperėjo aštuonis jauniklius, tačiau ne visi sulaukė rudens. Du dingo be žinios. Tai greičiausiai brakonierių darbas, nes drąsi gulbių šeimyna dažnai atkrypuodavo prie gyvenamųjų daugiaaukščių namų duoneliauti. (Lietuvos rytas Nr. 25)

ŠYPSULIAI

— Tamsta esi pavyzdinga žmona. Kai tik grįžta vyras, tai tuoj uždegi šviesą.

— Turiu tai daryti, nes pereitą kartą mečiau į jį stiklinę ir pataikiau į veidrodį.

Nenorinti pastorėti ponია klausia daktarą, kaip išlaikyti mažą svorį.

— Tam tikslui užtenka tik vieno svaro žirnių, — atsako daktaras.

— Vienas svaras žirnių? Aš tuoj nutukčiau, jį suvalgius!

— Ne, ponია. To svaro žirnių nereikia valgyti, bet paberti kambaryje ir paskui stengtis juos visus po vieną surankioti.

— Petrai, jei tavo motina nusipirks batus už 80 dol., skrybėlę už 50 dol. ir kailinį palatą už 1000 dol. Kiek tai sudarys?

— Didelį skandalą su mano tėvu, ponas mokytojau.

Amerikoje yra išleista knyga "The last ca-price", kurioje surašyta įvairių testamentų darytojų išdaigos. Rašoma, kad vokiečių poetas Heinrich Heine paliko savo turtą žmonai su sąlyga, kad ji antrą kartą ištekėtų. Tada, jo

nuomone, bent vienas žmogus žemėje jo nuoširdžiai gailės.

Pieno pardavėjas klausia klientą, ar jis patenkintas pienu, kurį čia perka.

— Taip, žinoma. Gydytojas man sakė, kad maži vaikai, kurių aš turiu, gertų pieną pusiau su vandeniu.

— Po šimts pypkių! — skundėsi vagis kitam vagiui. — Pamečiau laikrodį.

— Ar auksinis buvo?

— Ne, bet brangus šeimos prisiminimas. Jį buvo pavogęs mano senelis.

Mama nusivedė Jonuką pažiūrėti beždžionių. Jonukas, pamatęs vieną didelę beždžionę, sako:

— Žiūrėk, mama, ji panaši į mano senelę!

— Kaip tu nesigėdi taip sakyti? — jį bara motina.

Jonukas, visas paraudęs, teisinasi:

— Mama, aš manau, kad beždžionė negirdėjo.

Daktaras gymdyvės vyrui:

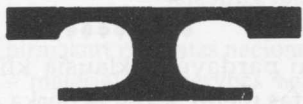
— Žinau, kad jūs norėjote berniuko, deja, gimė mergaitė.

— Tai nieko, daktare, mergaitė buvo mano antrasis pasirinkimas.

Nūdien pasaulį domina tik moterys. Gimsta vyras, ir visi klausinėja, kaip jaučiasi motina. Veda vyras, ir visi tik kalba, kaip gražiai atrodo jaunoji. Miršta vyras, ir aplinkiniai klausinėja, kiek jis paliko našlei.

Pagal suvartojamo muilo kiekį statistika nustato tautos civilizacijos laipsnį. O žmogaus kultūringumo laipsnis siejamas su visada ir visur tinkančiu žodžiu—"ačiū". Dėkingumas yra viena patikimiausių matuoklių žmonių mandagumui nustatyti. Iš mūsų kasdienės kalbos žodis "ačiū" yra dingęs. Sakoma, kad mes esame daugiau įpratę reikalauti ir pykti, negu dėkoti. Ilgametės okupacijos pakeitė žmogų—kovojojantis dėl laisvės vergas niekada nepripažino laisvo žmogaus poelgių. (Tėviškės žiburiai Nr. 3)

TRUMPAI

■ Lietuvos vyskupų konferencija vasario mėn. kreipėsi laišku į Lietuvos prezidentą ir Seimo pirmininką, kad nebūtų pakeistas tikybos dėstyto mokyklose statusas. Naujuoju projektu norima tikybos pamokas išstumti iš normalaus pamokų tvarkaraščio, o etikos pamokas visai panaikinti.

■ Vokietijos evangelikų ir katalikų Bažnyčios skundžiasi dėl nepaprastai sumažėjusio bažnyčių lankytojų skaičiaus. To priežastis gal ir tai, kad, jeigu asmuo pareiškia priklausąs kokiai nors tikinčiųjų bendruomenei, iš jo pajamų išskaitomi bažnyčioms išlaikyti mokesčiai. O tie mokesčiai kasmet didėja.

■ Estijoje veikia dvi Ortodoksų bažnyčios, iš kurių viena siekia kanoninės priklausomybės Konstantinopolui, o kita, vadovaujama Kornilijaus, yra išsaugojusi 1940 m. įvestą priklausomybę Maskvos patriarchatui. Į tą ginčą bando įsikišti ir Rusijos prezidentas B. Jelcinas. Jaučiamas skilimas ir Lietuvos ortodoksų tarpe, nors tai arkiv. Chrizostomas, vyriausias Lietuvos vadovas, neigia. Formuojasi Maskvai ir Lietuvai palankios ortodoksų grupės. Arkiv. Chrizostomas yra vienas iš tų, kurie priklauso Lietuvai palankių grupei. Savo laiku jis atvirai pasisakė už Lietuvos nepriklausomybę. Dėl to maskviniai ortodoksai yra nepatenkinti ir stengiasi jį nušalinti.

■ Vilniaus Antakalnio kapinės, kuriose palaidoti 1991 m. sausio 13 didvyriai, jau pritrūko laidojimui vietų ir netrukus bus plečiamos.

■ Dr. Petras Jonikas, vienas žymiausių užsienyje dirbusių kalbininkų, mirė vasario 3 d. Čikagos priemiestyje Riverside, Illinois.

■ Panevėžio vysk. Juozas Preikšas gavėnios metu vedė rekolekcijas Kanados lietuvių parapijų

bažnyčiose, o kun. dr. Vytautas Steponas Vaičiūnas, Vytauto Didžiojo universiteto Katalikų teologijos fakulteto, o taip pat Kauno tarpdiecezinės kunigų seminarijos dekanas ir profesorius, vysk. P. Baltakio pakviestas, vedė rekolekcijas keliose JAV lietuvių katalikų parapijose: Brooklyne, Rochesteryje, Cicero, Detroite, Los Angeles.

■ Vatikano tarptautinės teologijos komisija sausio mėn. paskelbė naują studiją apie atpirkimą—“Quaestiones selectae de Deo Redemptore” (Kai kurie klausimai apie Dievo Atpirkėją).

■ Kovo 10 d. mirė kun. Juozas Dambrauskas MIC, buvęs Šv. Gabrieliaus parapijos Milwaukee, Wisconsin, klebonas. Jis yra mokytojavęs Marianapolio aukštesniojoje mokykloje ir 12 metų ėjo Šv. Kazimiero marijonų provincijos JAV provinciole pareigas.

■ Vasario mėn. pop. Jonas Paulius II lankėsi centrinės Pietų Amerikos valstybėse.

■ 1995 m. gruodžio 25 d. Vatikanas oficialiai įjungė į pasaulinį informacijos tinklą “Internet”. Tą dieną, popiežiui teikiant palaiminimą “Urbi et orbi”, kalėdiniai pasveikinimai bei linkėjimai įvairiomis pasaulio kalbomis buvo paskelbti per “Internet”.

■ Marijonų vienuolijos generolas vyresnysis—vyriausias vadovas—kun. Adam Boniecki MIC kovo pradžioje lankėsi Čikagoje, marijonų vienuolyne, apsilankė “Drauge” ir susipažino su katalikiškos lietuviškos spaudos darbais.

■ Kard. John Kroll, buvęs Filadelfijos vyriausias ganytojas, mirė kovo 3 d.

■ Vroclave, Lenkijoje, apie 70.000 jaunuolių iš viso pasaulio meldėsi už taiką šiame žemyne.

■ Lietuvoje pradėtas leisti naujas mėnesinis laikraštis “Bažnyčios žinios” vietoj iki šiol leisto žiniaraščio “Lietuvos katalikų Bažnyčia”. Jame spausdinamos ne tik religinės žinios, bet ir straipsniai, pamokslai, vyskupų laiškai, pranešimai. Jis primena nepriklausomojoje Lietuvoje leistą “Tiesos kelią”.

■ Lietuvoje, Alytuje, pradėjo veikti lietuvių saleziečių patriarcho kun. Antano Skelčio (1884–1960) muziejus, įsteigtas Švč. M. Marijos Krikščionių Pagalbos parapijos koplyčios patalpose.

Juozas M.

“Laiškams lietuviams”aukojo:

75 dol. kun. K. Gulbinas.

55 dol. L. Normantas.

35 dol. J.A. Pauliukevičius.

Po 25 dol.: V. Šoliūnas, B.Stangenberg, J. Skladaitis.

Po 20 dol.: V. Vygantas, P. Lukoševičius, R. Šatas.

Po 15 dol.: sesuo Veronika, B. Žemaitis.

Po 10 dol.: A. Paskočimas, A. Jamdolis, J. Jarašius, J. Paronis, kun. L. Kemešis, J. Grabošienė, J. Rumbutis, M. Žemaitis, A. Sekonis.

Po 5 dol.: E. Rukuiža, V. Miknis, V. Švabas, A. Urbonas, K. Mikužis, M. Stankūnas, J. Stasiūnaitis, J. Končius, kun. D. Kenstavičius, O. Barauskas.

Visiems aukotojams nuoširdi padėka!

“Laiškų lietuviams” konkursas jau pasibaigė. Buvo atsūsta 77 straipsniai (50 suaugusių ir 27 jaunimo). Vertinimo komisija (K. Gutmantas, A. Jurkutė, J. Masilionis ir A. Šmulskštienė) rašinius jau perskaitė. Laimėtojų pavardės pranešime ateinančiame numeryje. Bus pranešta, iš kur laimėtojai gali atsiimti premijas.

Tuoį skelbsime ir naują konkursą. Nutarėme temas siūlyti iš septynių pavojingiausių ydų (didžiųjų nuodėmių) ir joms priešingų dorybių (puikybė–nuolankumas, gobšumas–dosnumas, gašlumas–skaistumas, rūstumas–romumas, pavydas–meilingumas, nesaikingumas valgant ar geriant–saikingumas, tingumas–uolumas). Straipsnio apimtis suaugusiems—4–6 psl., jaunimui gali būti trumpesni. Rašyti mašinėle. Konkursas baigsis 1997 m. vasario 16 d. Galima rašyti ir beletristine forma, tik atsakyti į temą.

Šia proga pranešame, kad nuo ateinančių metų “Laiškų lietuviams” metinė prenumerata visur bus 20 Amerikos dol.

Dar kartą prašome, kad skaitytojai, pakeitę adresą, tuoj praneštų administracijai. Kai laiku nepranešama, jūs negaunate kai kurių numerių, jie grąžinami mums su pašto prierašu, kad reikia užsimokėti 50 centų. Tad kam tos bereikalingos išlaidos? Jeigu kas nori nutraukti prenumeratą, taip pat reikia laiku pranešti. Kai užsisako žurnalą naujas skaitytojas ir tuoj negauna paskutinio numerio, tuoj rašo ar skambina protestuodamas, bet reikia turėti kantrybės, kitą numerį gausite. Ypač tai tinka skaitytojams iš Lietuvos. Reikia suprasti, kad į Lietuvą eina ilgokai, todėl neįmanoma, kad tuoj gautumėte paskutinį numerį, nes kai gauname užsakymą, tas numeris gal jau yra išėjęs. Visur reikia kantrybės ir supratimo! Už tai būsim Jums labai dėkingi.

Klaidos atitaisymas.

Kovo mėn. numeryje buvo Astos Krištopienės straipsnis apie dail. M. Paškevičių. Per maketuotojo neapsižiūrėjimą šios autorės pavardė buvo prikerpta ir prie straipsnio apie dail. Gražiną Didelytę balandžio mėn. numeryje. Už klaidą atsiprašome.

LAIŠKAI LIETUVIAMS—Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius—Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas—Algirdas Paliokas, SJ. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė. Techn. redaktorius—dr. Jonas Boguta. Administratorė—Marija A. Jurkutė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636–1098 Tel. (312) 737-8400. FAX (312) 737-0486. “Draugo” spaustuvė. Metinė prenumerata—15 dol., atskiras numeris—1,50 dol.